

T.C.
İSTANBUL SABAHATTİN ZAİM ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
AİLE DANIŞMANLIĞI VE EĞİTİMİ ANABİLİM DALI
AİLE DANIŞMANLIĞI VE EĞİTİMİ BİLİM DALI

AKILLI TELEFON BAĞIMLILIĞI İLE AİLEYE
DUYULAN AİDİYET ARASINDAKİ İLİŞKİNİN
İNCELENMESİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Hatice Kübra YILDIZ

İstanbul
Ocak-2025

T.C.
İSTANBUL SABAHATTİN ZAİM ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
AİLE DANIŞMANLIĞI VE EĞİTİMİ ANABİLİM DALI
AİLE DANIŞMANLIĞI VE EĞİTİMİ BİLİM DALI

AKILLI TELEFON BAĞIMLILIĞI İLE AİLEYE DUYULAN
AİDİYET ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Hatice Kübra YILDIZ

Tez Danışmanı

Doç. Dr. Meşküre Hülya KARAGÜVEN

İstanbul
Ocak, 2025

TEZ ONAYI

Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Müdürlüğüne, Bu çalışma, jürimiz tarafından Aile Danışmanlığı ve Eğitimi Anabilim Dalı, Aile Danışmanlığı ve Eğitimi Bilim Dalında YÜKSEK LİSANS TEZİ olarak kabul edilmiştir.

Danışman Doç. Dr. Meşküre Hülya KARAGÜVEN

Üye Doç. Dr. Besra TAŞ BOLAT

Üye Dr. Öğr. Üyesi Hasan KÜTÜK

Onay

Yukarıdaki imzaların, adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylıyorum.

Prof. Dr. Erhan İÇENER

Enstitü Müdürü

BİLİMSEL ETİK BİLDİRİMİ

Yüksek lisans tezi olarak hazırladığım “**Akıllı Telefon Bağımlılığı ile Aileye Duyulan Aidiyet Arasındaki İlişkinin İncelenmesi**” adlı çalışmanın öneri aşamasından sonuçlandığı aşamaya kadar geçen süreçte bilimsel etiğe ve akademik kurallara özenle uyduğumu, tez içindeki tüm bilgileri bilimsel ahlak ve gelenek çerçevesinde elde ettiğimi, tez yazım kurallarına uygun olarak hazırladığımı, bu çalışmamda doğrudan veya dolaylı olarak yaptığım her alıntıya kaynak gösterdiğimi ve yararlandığım eserlerin kaynakçada gösterilenlerden oluştuğunu beyan ederim.

Hatice Kübra YILDIZ

ÖNSÖZ

İnsanoğlunun varoluşsal tarihinden bu yana, bireylerin yaşamında aile her zaman çok önemli olmuştur. Aidiyet, sevmeye-sevilme ve güvenlik ihtiyacımızın karşılandığı ilk yer olan aile, zamanla değişen her şeyin etkisiyle değişip evrilsede hâlâ toplumu oluşturan en önemli yapı taşıdır. Toplum da bireyin tüm hayatını baştan sona etkileyen en önemli sosyal organizmadır. Bu durum da aileyle alakalı güncellenen yeni gelişmeleri güncel çalışmalarla diri tutmayı gerektirmektedir. Günden güne değişmekte ve gelişmekte olan günümüz dünyasından, aile yapısı da her daim nasibini almıştır. Hızla gelişen teknolojiyle hayatımıza hızlı ve etkili bir giriş yapan akıllı telefonların yeni bir bağımlılık türü olarak tanı kitabında yer alması tartışılırken, bu yeni bağımlılık türü aday olan gelişmenin, bireyleri ve aile yapısını nasıl etkilediğini incelemeye çalıştığım bu tez çalışmasının literatüre katkısı olacağını umuyorum.

Bu çalışmanın her aşamasında sabrıyla bana yol gösteren değerli danışman hocam Doç.Dr Meşküre Hülya KARAGÜVEN'e teşekkürlerimi sunarım. Varlıklarıyla ve her daim gösterdikleri destekleriyle yanımda olan iki değerli dostum Nevin Tiyenç Kaya ve Berfin Karhan'a bana verdikleri her türden sınırsız destek için çok teşekkür ederim. Hayatta her konuda varlığını hatırlamanın beni rahatlattığı kız kardeşim Zeynep Yıldız ama en çok benim için yeri doldurulamaz derecede önemli olan babam, çok değerli Abdurrahman Yıldız'a teşekkür ediyorum.

Hatice Kübra YILDIZ

İstanbul-2025

ÖZET
AKILLI TELEFON BAĞIMLILIĞI İLE AİLEYE DUYULAN
AİDİYET ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ

Hatice Kübra YILDIZ

Yüksek Lisans, Aile Danışmanlığı ve Eğitimi

Tez danışmanı: Doç. Dr. Meşküre Hülya KARAGÜVEN

Ocak-2025, 75 Sayfa

Giderek dijitalleşen günümüz dünyasında teknolojik bağımlılıkların giderek arttığı düşünülmektedir. Bu konunun literatürde yeni yeni kendine yer bulduğu görülmektedir. Teknolojik bağımlılıkları, ailemizle kurduğumuz aidiyet duygusuyla ilişkili olarak incelemek, literatürdeki eksiği gidermeye açısından çalışmayı önemli kılmaktadır.

Bu çalışmanın amacı; üniversite örneklemindeki öğrencilerin akıllı telefon kullanımlarındaki bağımlılık düzeylerini ölçerek elde edilen sonuçlar ile aile aidiyeti duygusu ile ilişkisini incelemektir. Bununla birlikte öğrencilerinin sosyodemografik özelliklerine göre akıllı telefon bağımlılığı ve aile aidiyetleri düzeylerindeki değişimin de araştırılması amaçlanmıştır. Araştırmada nicel analiz yöntemlerinden ilişkisel, yani iki ya da ikiden çok değişen arasındaki değişimi tespit etmeyi hedefleyen tarama modeli kullanılmıştır. Araştırmanın evreni Diyarbakır'da bulunan üniversitesi öğrencileridir. Örneklemini ise üniversitede öğrenim gören toplam 350 üniversite öğrencisi oluşturmuştur. Örneklem, bölüm ve fakülte fark etmeksizin basit seçkisiz yöntemle oluşturulmuştur. Katılımcıların 184'ü kız ve 166'sı erkek öğrencidir. Yaşları 18- 35 arasında değişmektedir.

Ölçeklerden önce araştırmacı tarafından hazırlanan bir demografik form hazırlanıp uygulanmıştır. Bununla beraber iki ölçek kullanılmıştır. Bunlar; geçerlilik güvenilirliği kanıtlanmış, Mavili, Daşbaş ve Kesen (2014) tarafından geliştirilmiş "Aile Aidiyet Ölçeği"dir. Diğerisi ise Demirci, Demirdaş, Orhan, Sert ve Akpınar (2014) tarafından geliştirilen "Akıllı Telefon Bağımlılık (Erişkinlik Ölçeği)" ölçeğidir. Elde edilen veriler için SPSS 25.0 paket programı kullanılmıştır. Toplanan verilerin analiz ve değerlendirilmesinde varyans analizi

(ANOVA), bağımsız grupları değerlendirmek için t testi uygulanmıştır ve korelasyon ve regresyon analizleri tekniklerinden de yararlanılmıştır. Ulaşılan bulgulara göre tezin temel hipotezi olan akıllı telefon bağımlılığı ile aile aidiyeti ölçeklerinden elde edilen veriler incelendiğinde, ikisi arasında anlamlı bir ilişki olduğu doğrulanmıştır. Aile Aidiyeti Ölçeğinin alt boyutları olan aile aidiyeti ve kendilik aidiyeti ile Akıllı Telefon Bağımlılık Ölçeğinin alt boyutları olan sanal yönelimli ilişki alt boyutu, gündelik yaşam alt boyutu, yoksunluk alt boyutu, olumlu beklenti alt boyutu, aşırı kullanım alt boyutu ve dayanma alt boyutlarının arasındaki ilişki tablolar kısmında detaylı bir şekilde açıklanmıştır. Ortalamaların demografik özelliklere farklılık gösterdiği bulunmuştur. Konuyla ilişkili olarak ileriye dönük konu ile alakalı çalışmaların yapılması önerilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Aile Aidiyeti, Akıllı Telefon Bağımlılığı, Üniversite Öğrencileri

ABSTRACT

EXAMINING THE RELATIONSHIP BETWEEN SMARTPHONE ADDICTION AND FEELING OF BELONGING TO FAMILY

Hatice Kubra YILDIZ

Master, Family Counseling and Education

Thesis Advisor: Assoc. Prof. Dr. Meskure Hulya KARAGUVEN

Jan.-2025, 75 Pages

It is thought that technological addictions are increasing in today's increasingly digital world. This topic is only starting to establish its presence in the literature. It is necessary to examine technological addictions in relation to the sense of belonging we establish with our family. This research is important to complete the missing pieces in the literature on this issue.

This study aims to examine whether a correlation exists between the smartphone addiction levels and family belonging of the students in university sample. Additionally, the study aimed to assess the changes in the smartphone addiction and family belonging levels depending on the socio-demographic profile of the students. The cross-sectional survey model, which is a quantitative analysis method, was applied in the study. The population of the study comprised university students being educated at Diyarbakır. The sample consisted of a total of 350 university students studying at university in Diyarbakır. The sample was created by simple random selection method regardless of department and faculty. 184 of the attendees were female and 166 were male. Their ages varied between 18-35.

The researcher designed questionnaire to gather the data. In addition, two scales were used. These are; "Family Belonging Scale" developed by Mavili, Kesen and Daşbaşı (2014) with proven validity and reliability and "Smartphone Addiction (Adulthood Scale)" developed by Demirci, Orhan, Demirdaşı, Akpınar and Sert (2014). SPSS 25.0 was used to analyze the data. Variance analysis (ANOVA), t-test for independent groups, correlation and regression analysis techniques were applied to analyze the obtained data. Based on the findings, it was confirmed that there is a meaningful correlation between smartphone

addiction and family belonging, which is the basic hypothesis of the thesis. The relationship between the subcomponents of the Family Belonging Scale, which are self-belonging and family-belonging, and the sub-dimensions of the Smartphone Addiction Scale, which are daily life, positive expectation, deprivation, virtual-oriented relationship, excessive use and tolerance, are explained in particulars in the tables section. It was found that the means differed according to demographic characteristics. It was suggested that similar future studies be conducted on the subject.

Keywords: University Students, Family Belonging, Smartphone Addiction

İÇİNDEKİLER

TEZ ONAYI	i
BİLİMSEL ETİK BİLDİRİMİ.....	ii
ÖNSÖZ.....	iii
ÖZET.....	iv
ABSTRACT.....	vi
İÇİNDEKİLER	viii
TABLolar LİSTESİ.....	x
KISALTMALAR LİSTESİ.....	xi

BİRİNCİ BÖLÜM

GİRİŞ	1
1.1 Problem Durumu.....	1
1.2 Tezin Amacı.....	2
1.2.1 Tezin Alt Amaçları.....	2
1.3 Araştırmanın Önemi.....	3
1.4 Varsayımlar	6
1.5 Sınırlılıklar	6
1.6 Tanımlamalar	7

İKİNCİ BÖLÜM

KURAMSAL VE KAVRAMSAL ÇERÇEVE	9
2.1 Aile Kavramı	9
2.1.1 Aile Aidiyeti.....	11
2.1.2 Aile aidiyeti ile ilgili araştırmalar	13
2.2 Bağlılık.....	14
2.3 Bağımlılık.....	16
2.4 Akıllı Telefon Bağımlılığı.....	19

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

YÖNTEM.....	23
3.1 Araştırma modeli.....	23
3.2 Evren ve Örneklem	23
3.3 Veri Toplama Araçları	23
3.3.1 Kişisel Bilgi Formu.....	24
3.4 Akıllı Telefon Bağımlılığı Ölçeği (ATBÖ).....	24
3.5 Üniversite Öğrencilerine Yönelik Aile Aidiyeti Ölçeği.....	26
3.6 Verilerin analizi.....	26

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

BULGULAR.....	28
4.1 Akıllı Telefon Bağımlılık ve Aile Aidiyet Ölçeği'ne İlişkin Analizler	34
4.2 Akıllı Telefon Bağımlılık ve Aile Aidiyeti Değişkenlerinin Demografik Özelliklere Göre Karşılaştırılması.....	36

BEŞİNCİ BÖLÜM

BULGULARIN DEĞERLENDİRİLMESİ VE TARTIŞMA	41
5.1 Genel Değerlendirme ve Tartışma	41
SONUÇ VE ÖNERİLER.....	45
KAYNAKÇA	49
EKLER.....	59
ÖZ GEÇMİŞ.....	64

TABLolar LİSTESİ

Tablo 4.1: Katılımcıların Cinsiyete İlişkin Dağılımları	28
Tablo 4.2: Katılımcıların Yaşa Göre Dağılımları;	28
Tablo 4.3: Katılımcıların Telefon Kullanım Süreleri Dağılımları	29
Tablo 4.4. Katılımcıların Aileleri ile birliktelik Dağılımları.....	29
Tablo 4.5: Kullanılan Ölçeklerin Güvenilirlik Düzeyleri	30
Tablo 4.6: Akıllı Telefon Bağımlılık Ölçeğine İlişkin Ortalama ve Standart Sapma Bulguları.....	31
Tablo 4.7: Aile Aidiyet Ölçeğine İlişkin Ortalama ve Standart Sapma Bulguları.....	33
Tablo 4.8. Akıllı Telefon Bağımlılık Ölçeği ve Alt Boyutlarına İlişkin Frekans Ortalama, Minimum ve Maksimum Puan Değerleri	34
Tablo 4.9. Aile Aidiyet Ölçeği ve Alt Boyutlarına İlişkin Frekans Ortalama, Minimum ve Maksimum puan Değerleri	35
Tablo 4.10. Katılımcıların Akıllı Telefon Bağımlılık ve Aile Aidiyeti Ölçeği Puan Ortalamalarının Cinsiyete Göre Karşılaştırılmasına Yönelik T-Test Analizi	36
Tablo 4.11: Katılımcıların Akıllı Telefon Bağımlılık ve Aile Aidiyeti Ölçeği Puan Ortalamalarının Yaşa Göre Karşılaştırılmasına Yönelik T-Test Analizi	37
Tablo 4.12. Katılımcıların Akıllı Telefon Bağımlılık ve Aile Aidiyeti Ölçeği Puan Ortalamalarının Kişilerin Aileleriyle Birliktelik Durumlarına Göre T-Test Analizi Bulguları.....	38
Tablo 4.13. Katılımcıların Akıllı Telefon Bağımlılık Ve Aile Aidiyeti Ölçeği Puan Ortalamalarının Kişilerin Telefon Kullanma Sürelerine Göre T-testi Bulguları..	38
Tablo 4.14. Katılımcıların Akıllı Telefon Bağımlılık İle Aile Aidiyet Anlayışı Puanları Arasındaki Korelasyon Analizi Bulguları.....	39
Tablo 4.15. Aile Aidiyet Anlayışının Akıllı Telefon Bağımlılığı Yordamasına İlişkin Basit Doğrusal Regresyon Analizi Bulguları	40

KISALTMALAR LİSTESİ

AAÖ	: Aile Aidiyeti Ölçeği
AKT	: Aktaran
ATBÖ	: Akıllı Telefon Bağımlılık Ölçeği
SPSS	:Statistical Package for the Social Sciences(Sosyal Bilimler İçin İstatistik Programı)
TBM	: Türkiye Bağımlılıkla Mücadele
vb.	: Ve benzeri

BİRİNCİ BÖLÜM

GİRİŞ

Bu kısımda araştırmanın gerekçeleri, bu gerekçeleri ortaya koyan problem durumu, araştırmanın soruları, araştırmanın amacı, araştırmanın önemi, araştırmanın sınırlılıkları, tanımlar ve varsayımlar bulunmaktadır.

1.1 Problem Durumu

İnsanlık tarihinden beri var olan ve değişen gelişen toplumlarla değişip gelişerek varlığını ve önemini koruyan olan “aile” kavramı, yapısı ve biçimi bakımından birçok değişim geçirirse de sosyolojik, biyolojik, ekonomik ve politik anlamlarda tartışmalara konu olarak önemini ve varlığını hem sürdürmüş hem korumuştur.

Aile, aralarında kan bağı bulunan ve akrabalık ilişkileriyle birbirine bağlı bireylerin oluşturduğu, toplumu oluşturan en temel yapılandırma. Aileler aynı zamanda bireyin yaşamının ilk yıllarında en uzun sosyal etkileşimlerinin yaşandığı yerdir. Bu bakımdan bireylerin kişiliğini oluşturan temel davranış ve düşünceler ve bireylerin yaşam alışkanlıkları bu etkileşimlerle ortaya çıkar.

Aidiyet ise kişinin kendisini ortaya koymak konusunda güvende hissettiği bir grupta duygusal bir bağ kurup bu bağı geliştirebilmesi ve sürdürebilmesidir. Çocukluk döneminde ise aidiyet, aile bireyleriyle geçirilen zamanla ve yaşanan etkileşimlerle doğal bir şekilde ortaya çıkar. Aile içinde başlayan ve gelişen aidiyet duygusu sosyal aidiyetin duygusunun temelini oluşturur ve bireylerin doğuştan gelen bir ihtiyacıdır. Yaşamının ilk yıllarında aidiyet duygusunu geliştirebilen bireyler gelecek yaşantılarında sosyal çevrelere uyum göstermek konusunda daha esnek ve yapıcı olurlar. Ergenlik dönemlerinde aidiyet ilişkisi kurabilen ergenler ise duygusal gelişim süreçlerini süreçlerini ve kişilik oluşumlarını daha sağlıklı geçirirler (Güneş,2018). Aidiyet duygusunu erken yaşta geliştiren bireyler, parçası olduğumuz ve parçalar bulduğumuz çevreyi ve bu çevrenin kurallarını anlamak ve uyum göstermek konusunda zorlanmazlar

(Mavili, Kesen, & Daşbaşı, 2014). Bu sayede yaşam bizim için daha akıcı ve kolay bir hal alır.

Aile ve aidiyet kavramlarını literatür kısmında daha detaylı inceleyeceğiz fakat yalnızca tanımlamalarından ve yaşamımıza yansıyan yönlerinden de anlaşıldığı üzere, bu iki kavram hayatımızda oldukça önemlidir. Hızla gelişen günümüz dünyasından nasibi alan aile yapısı ile hayatlarımıza kısa süre önce dahil olan fakat çok hızlı gelişmelerle çok güçlü bir işgal gücüne sahip olan “akıllı telefonlar” arasında gelişmekte olan bu yeni ilişkiyi incelemek bu araştırmanın temel problem durumudur.

1.2 Tezin Amacı

Bu tezin amacı üniversitede öğrenim gören öğrencilerin akıllı telefona bağımlılık düzeyleri ile aile aidiyetleri arasındaki ilişkiyi incelemektir. Bu amacın yanı sıra; Diyarbakır’da bulunan üniversite öğrencilerinin akıllı telefon kullanım süreleri ve sosyodemografik bilgileriyle akıllı telefon ve aile aidiyetleri arasında ilişkilerin ve farklılıkların bulunup bulunmama durumunun da araştırılması hedeflenmektedir. Bununla birlikte akıllı telefon bağımlılığı ve aile aidiyeti durumlarına dair var olan sorunlar incelenerek çözüm önerileri getirilmesi amaçlanmaktadır. Ayrıca bu çalışma ile mevcut uygulamalarda gerekli değişim ve dönüşümlere yol göstermesi bu çalışmanın nihai hedeflerindedir.

1.2.1 Tezin Alt Amaçları

1. Akıllı telefon bağımlılığı ve aile aidiyeti düzeyi yaşa bağlı olarak değişmekte midir?
2. Akıllı telefon bağımlılığı ve aile aidiyeti düzeyi cinsiyete bağlı olarak değişmekte midir?
3. Akıllı telefon bağımlılığı ve aile aidiyeti düzeyi aile ile birliktelik durumuna göre değişmekte midir?
4. Akıllı telefon bağımlılığı ile aile aidiyeti arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?
5. Aileye aidiyeti, akıllı telefon bağımlılığını yordamakta mıdır?

1.3 Araştırmanın Önemi

Bireylerin ruhsal yapılanmasını oluşturan en önemli zaman dilimi dünyadaki ilk yıllarıdır. Bu zamanlarda bireyin bakım verenleriyle gelişen etkileşimleri ve kurduğu ilişkiler yetişkinlik hayatına çeşitli şekillerde yansımaktadır. Bu bakımdan aile, bireylerin ve haliyle toplumların şekillenmesinde oldukça önemlidir. Toplum yapısının en küçük topluluğu olsa da topluma yansımaları ve katkıları çok olan bu yapıya olduğu şekli en çok, aile içindeki kişilerin birbirleriyle olan etkileşimleri vermektedir. İletişimsel ve etkileşimsel bakımdan değerlendirdiğimizde aile kavramı, bir veya birkaç üyesinden ziyade bütün bir sistem içerisinde incelenmelidir (Dilekçigil, 2012). Parçaları ayrı ayrı değerlendirildiği vakit sisteminin anlaşılması güç olan aile kavramında, her parça birbirine bağlıdır. Parçalar arasındaki meydana gelen değişimler ailedeki alt sistemleri de etkilemektedir (Broderick, 1993). Bu aile sistemleri kuramının temel ilkesidir. Bu kuram sosyal yapılandırıcılık kuramına dayanmaktadır. Bireyin kendisi, zihninde oluşan gerçeklik algısı ve kendisi için önemli olan diğer bireylerle ve sosyal bağlamlarında kurduğu etkileşimlerle yeniden yapılanmaktadır (Kelley, 1994). Aileler zaman içerisinde çeşitli döngülerden geçerler ve bu döngülerle birlikte sürekli değişir ve değişen ihtiyaçlara binaen dönüşür ve evrilirler. Ailenin zaman içerisinde geçirdiği tüm bu süreçler ve yaşam olayları aile yaşam döngüsü olarak adlandırılır (Çamur Duyan, 2003). Aile yaşam döngüsünü düzenlenirken aile içindeki bireyler, bireysel etkileşim kalıplarını kullanırlar. Bireylerin geçmişte ve şimdi kurduğu bu etkileşimler, gelecekte önemli kişilerle oluşturacağı sosyal iletişimlerini de etkilemektedir (Asen & Jones, 2001) Bu bağlamda incelendiğinde aile yapılanmasının bireylerin kişilik yapılanmasındaki yeri büyüktür. Oluşan kişilik yapılanmasıyla kişinin gelecek yaşantısına yansiyarak kişinin iletişim ve etkileşim şekilleri de belirler. Aile içerisinde oluşan yapılanmaların bireyin gelişimsel süreçlerine ve geleceğine yansıdığı bir başka alan ise aitlik hissi, bir başka deyişle aidiyet duygusudur. Aidiyet duygusunun oluşumu ilk olarak içine doğulan yer olan ailede başlar ve gelişir. Aile kavramı, değişen dünyayla beraber hızla değişse de varlığını her zaman korumuş ve sürdürmüştür ve bizi varoluşsal anlamda temelden etkileyen bu yapıyı incelemek her zaman değerlidir çünkü sürekli güncellenen dünyada aile yapılarının aynı kalması olanaksızdır. Aile kavramı

içinde özellikle incelediğimiz aidiyet duygusu ise kişilerin yaşamı boyunca ihtiyaç duyduğu bir duygudur. Çocukluk döneminde bakım verenlerle kurulmaya başlayan ilişkilerle birlikte aileye karşı geliştirilen aidiyet duygusu, bireylerin geleceğindeki yakın ilişkileri ve ilişkilerin fonksiyonelliğini etkilemektedir (Parker, Tupling, & Brown, 1979). Aile sisteminde gelişen, aile içi iletişim ve etkileşim sonucunda ailede kabul görmeyen birey ebeveynleriyle ve diğer aile bireyleriyle gelişen olumsuz ilişkilene sonucunda aidiyet hissedemeyebilir (Kır, 2011). Aile sistemindeki bireyler ancak düşüncelerini özgürce paylaşabildiğinde bütünlük ve aidiyet hissedebilen ve geleceğe sağlıklı ve umutla ilerleyebilen bireylere dönüşürler. Aidiyet duygusunun gelişmesine yardımcı olacak diğer unsurlar ise ailenin maddi manevi alanlarda paylaşımında bulunması ve birbirlerini destekleyen ve gözetten bir sistem çarkında bulunmalarıdır (Mavili vd., 2014). Sağlıklı gelişen aile aidiyeti ve bütünlük duygusu ile bireyler gelecek yaşantılarında kendilerine uygun sosyal gruplara aidiyet hissetmekte güçlük yaşamayacak ve bu da onların sosyal yaşantılarına ve psikolojik iyi oluşlarına katkı sağlayacaktır (Corsano, Majorano & Champretavy, 2006). Aidiyet kavramının oluşup pekişmesinde ortak paylaşımlar, etkileşimler ve bunların zihinlerdeki temsilleri önemlidir. Araştırmacılar aile aidiyetiyle ilgili şu kavramların üzerinde durmuşlardır; yılmazlık ve yılmazlığı sürdürme (resilience), azimli olma, kültürel inançlar ve değerler, kültürel kimliği oluşturma, zihinsel sağlık ve pozitif bakış açısında kalmayı sürdürebilme becerisi (Buehler, 2020; Kral & Idlout, 2012). Aile aidiyeti gelişkin kişiler diğer bireylere ve toplumlara karşı aidiyet geliştirmekte daha uyumludurlar (Hagerty vd., 2002). Peki aidiyet duygumuz doğduğumuz yerde başlar, oluşur, gelişir, bireysel gelişimimize ve gelecekteki sosyal yaşantımıza olumlu katkılarda bulunurken, hızla gelişen dünyanın gelişmeleri ile nasıl senkronize olmaktadır? Aidiyet duygumuz insan-makine ilişkisine nasıl yansımaktadır?

Teknoloji son yıllarda katlanarak gelişme göstermektedir. Yeni teknolojilerin hayatımıza hızla entegre olmasıyla birlikte bireyler sosyal, psikolojik ve ekonomik anlamda değişime uğramaktadır (Berber Çelik, 2022). Psikolojinin araştırma alanına bilgisayar ve internet bağımlılığı ile giriş yapan teknolojik araçlar şimdilerde yerini daha pratik ve ergonomik kullanımı olan akıllı

telefonlara bıraktı (Panova & Carbonell, 2018). kaynakBu alanda en dikkat çekici gelişmeler kuşkusuz akıllı telefonlara aittir. Akıllı telefonlar sundukları olanaklar ve kullanımdaki kolaylıkları sebebiyle gündelik yaşamlarımızın vazgeçilmezleri arasında yerini almıştır. Sürekli güncellenen uygulamalarıyla günlük yaşamdan iş yaşamına kadar geniş bir yelpazede insanlara hizmet eder hale gelen akıllı telefonların Türkiye’de kullanım oranının %45,7 arttığı görülmektedir (Türkiye İstatistik Kurumu [TÜİK], 2021). Giderek artan yaygın ve yoğun kullanım bireylerin akıllı telefonlarına aşırı bağlanma ve yanlarında bulunmadığında kaygı hissetmelerine neden olmaktadır (Cheever vd., 2014). Gelişen bu yeni bağımlılık türü hayatlarımıza hızla girmesine rağmen henüz psikiyatride tanımlanmamış olmasına karşın akıllı telefon bağımlılığı ya da sorunlu kullanım gibi tanımlamalarla klinik tanı konmadan bağımlılığı açıklamaktadır (Kalen, 2018; Ratan ve arkadaşları, 2021). Teknolojinin her alanda ivme kazandığı günümüz dünyasında, günlük yaşamın gerektirdiği her soruna neredeyse bir çözümü olan akıllı telefonların kontrolsüzce aşırı kullanımı ve bunun sonucunda bağımlılık gibi davranışsal sonuçlara yol açtığı bilirse de bağımlılığı oluşturan şeyin akıllı telefondaki uygulamalar ve içerikler mi yoksa akıllı telefonun kendisi mi olduğu konusunda araştırmalar devam etmektedir (De-Sola Gutiérrez ve arkadaşları, 2016). Akıllı telefon bağımlılığı bir davranışsal bağımlılıktır (Kwon vd., 2013). Davranışsal bağımlılıklar, bireyin haz veren eylemleri artan ve kontrolsüz bir şekilde yinelenmesi sonucu oluşur (Grant, Potenza, Weinstein & Gorelick, 2010). Akıllı telefonların bilgi edinme, sosyal kimlik kazanma, eğlence, iletişim kurma, sosyalleşme gibi psikolojik birçok ihtiyacın giderilmesi yönünde ayrıl doyum sağladığı bilinmektedir (Bian & Leung, 2015). Bilgiye hızlı ve kolay erişim, sosyal ağlar (Çetinkaya & Şahbaz, 2020) mobilite ve boyutları nedeniyle pratik ve kullanışlı olması gibi pek çok özellik bu cihazları kısa bir süre içinde hayatımızın vazgeçilmez bir parçası haline getirmiştir. Yapılan güncel araştırmalarda akıllı telefon bağımlılığı ile düşük uyumluluk, benlik saygısı, sosyal anksiyete (Ehrenberg, Juckes, White & Walsh, 2008) ve nevroz (Ezoe, Toda, Yoshimura, Naritomi, Den, & Morimoto, 2009) ile ilişkili olduğu belirlenmiştir. Üniversitede öğrenim gören 688 öğrenci ile yürütülen bir çalışmada ise anksiyete ve depresyon ile akıllı telefona bağımlılık ilişkisinde anlamlı farklılıklar bulunmuş ve anksiyete ile depresyonun akıllı telefon bağımlılığını

arttırdığı sonucuna ulaşılmıştır (Boumosleh & Jaalouk, 2017). Hayatlarımıza hızlıca giren ve özellikleri günden güne katlanarak artan akıllı telefonlar yaygın kullanımı pratikliği, iş görür olması, bilgiye erişimi hızlandırması, birçok işi bir cihazdan halledebiliyor olmak gibi yönlerden olumlu katkı sağlasa da sosyalleşme uygulamalarının içerikleri, hızlı tüketilebilir oluşları, erişilebilirliği gibi yönlerden davranışsal bağımlılığı tetikleyecek bir yerdedir.

İlgili literatürde yapılmış bir başka çalışma ise Ayşegül Şentürk'e ait, 2023 yılında yayımlanan "Üniversite Öğrencilerinin Dijital Bağımlılık Düzeyi İle Aile Aidiyeti Arasındaki İlişkinin İncelenmesi: İstanbul Örneği" isimli tez çalışmasıdır. Bu çalışmada ise İstanbul'da bulunan üniversitelerde öğrenim gören üniversite öğrencilerinin dijital araç ve sosyodemografik bilgileriyle dijital bağımlılık ve aile aidiyetleri arasında farklılıkların bulunup bulunmama durumu ele alınmıştır.

Bu çalışmanın amacı akıllı telefon bağımlılığı ve aileye duyulan aidiyet arasındaki ilişkinin yordayıcılığını incelemek ve verisel olarak ortaya koymaktır. Diyarbakır'daki üniversite öğrencileri örnekleminde ortaya koyulan bu çalışmanın alandaki benzersizliğiyle literatüre katkıda bulunması amaçlanmaktadır.

1.4 Varsayımlar

Araştırmaya katılan her bireyin gönüllülük esasıyla katıldığı ve uygulanan ölçeklere samimi ve nesnel cevaplar verdiği varsayılmaktadır.

Kullanılacak soru kâğıdı ve ölçek/ölçeklerin araştırmanın amacına ulaşması açısından uygun olduğu varsayılmıştır.

1.5 Sınırlılıklar

1. Öğrencilerden alınan demografik bilgiler, ölçme araçlarının ölçtüğü alt değişenler ve bunların toplamından elde edilen nicel verilerle sınırlıdır.
2. Araştırmaya katılanların cinsiyet dağılımının eşit olmaması araştırmanın sınırlılıklarındandır.

3. Araştırma, Diyarbakır ilinde yaşayan üniversite öğrencileri arasından gönüllü katılım gösteren öğrencilerden elde edilen verilerle sınırlıdır.

1.6 Tanımlamalar

Çalışmanın bu bölümünde araştırmaya konu olan ve sıklıkla yinelenen kavramların tanımlamaları gerçekleştirilecek ve çalışmanın daha anlaşılır olması sağlanacaktır. Bu kapsamda aile, aidiyet, aile aidiyeti, bağımlılık ve akıllı telefon bağımlılığı kavramlarının tanımlamaları yapılacaktır.

Aile: Anne, baba, çocukların biyolojik olarak kan bağıyla, sosyal anlamda ise sevgi bağı ile birbirine bağlı olduğu, maddi ve manevi sorumlulukların yerine getirildiği, herkesin birbirine karşı görevlerinin ve rollerinin olduğu sosyal bir yapıdır. Bu kapsamda aile, ortak bir geçmişi paylaşan, şimdi ve gelecekte beklenenleri bulunan ve bu beklenenleri paylaşan, kan bağıyla birbirine bağlı olan toplumun en küçük yapıtaşını oluşturmaktadır. Her ailenin kendi içinde var olan rol ve sorumlulukları bulunmaktadır. Bu rol ve sorumluluklar aile içi dayanışmayı da pekiştirmektedir (Şentürk, 2008: 9).

Aidiyeti ayrılmaz ve vazgeçilmez hissetmek şeklinde açıklayan Anant (1966) ‘a göre birey bu duyguları kendini bir sistemin veya bir sosyal grubun vazgeçilmez ve önemli bir üyesi olarak hissederek deneyimler. Sonrasında aidiyetin tanımlanma süreci devam etmiş ve konu ile ilgili alanyazında kendine sıkça yer bulan Hagerty ve Patusky (1995) Anant’ın aidiyet tanımına “değerli katılım” kavramıyla ihtiyaç duyulma, değerli hissetme ve kabul görme süreçlerini ve “uyum” kapsamında ise bireyin özelliklerinin çevresi içinde, bulunduğu sistemi kapsadığı görülür. Bu iki nitelik göz önünde bulundurulduğunda aidiyet bir çevreye veya bir sisteme bireysel olarak dahil olma deneyimi şeklinde kavramsallaştırılmış ve bununla birlikte kişilerde aidiyetin oluşması için şu üç öncülü gerekli bulan araştırmacılara göre, katılım için gerekli istek ve potansiyel, katılım için enerji ve ortak özelliklere uyum sağlayabilecek bir potansiyel gerekli görülmüştür (Hagerty vd., 1992).

Aile aidiyeti: Aidiyet kavramı bir sistemin parçası olmak, kişilerarası iletişimde bulunmak ve bunların devamını sağlamak için bireyde oluşan dürtü şeklinde açıklanmaktadır. Maslow’un yanında Adler vb. diğer bilim insanlarının da

kuramlarında sıkça yer verdiği aidiyet duygusunun önemini gösterecek birçok çalışma bulunmaktadır (Aslantürk, Kesen & Daşbaşı, 2020: 1581). Aile birçok fiziksel ihtiyaçla birlikte sosyal ve psikolojik ihtiyaçlarını da karşılandığı bir kurumdur. Bu açıdan bakıldığında kişinin aile içinde kendini rahatça ifade edebilmesi, duygusal ihtiyaçlarını karşılayabilmesi, diğer aile üyeleri ile sağlıklı ilişkiler geliştirip kurabilmesi ve “ötekiyle birlikte var olma” duygusu ‘aile aidiyeti’ olarak tanımlanmaktadır (Mavili, Kesen & Daşbaşı, 2014:31).

Bağımlılık: Bağımlılık bir hastalık ya da bir sendromdur. Beyinde dopamin salgılatan uyarıların uyarılması ve bundan haz duyulması ile yineleyen bir yapma isteğini meydana getiren bir durum olarak ele alınabilir. Bağımlılığın tespit edilebilmesi için üç öncülün gerçekleşmesi gerekmektedir. Bu öncüller; bireyin kullandığı maddeye veyahut teknolojik aletlere dair toleransının gelişmesi, bu kullanımlar kesildiğinde veya azaltıldığında yoksunluğun ortaya çıkması ve bu gibi kullanımları denetlemek veya kısıtlamak için gösterilen uğraşların sonuçsuz kalması, bize bireyde bağımlılık dürtüsünün geliştiğini göstermektedir (Ögel, 2018:10).

İKİNCİ BÖLÜM

KURAMSAL VE KAVRAMSAL ÇERÇEVE

2.1 Aile Kavramı

Sosyologlar ile tarih araştırmacıları aileyi bir birim olarak incelemişlerdir. Böylece aileleri oluşturan bireylerin benzer kaynakları, olanakları ve şartları paylaştıklarını kabul ederler. Hâlbuki aileler içinde ve aileler arasında eşitsizlik olması doğaldır. Buna göre tek bir aile modeli olduğunu varsaymak sınıfsal, toplumsal, cinsiyet ve yaş faktörleri bakımından birçok farkı reddetmek anlamına gelir (Gittins, 2011, 15). Aile kavramı hakkında en kayda değer çalışmalar antropologların araştırmalarıyla ortaya çıkmıştır (Pasternak, Ember & Ember, 1997; Stone, 1977). Antropolog Stockard (2002, 42) bu bağlamda beş önemli kısma dikkat çekmektedir:

1. Toplumlar varlıklarının nasıl silindiği konusunda ayrışmalar ve tüm gruplar, anne ve baba tarafından, soy bağlarını sürdürmezler. Örneğin Kızılderililer akrabalık bağını anne üzerinden devam ettirirken, Çin ve Nepalliler ise baba tarafından akrabalık bağını sürdürür.
2. Evliliğin nasıl oluştuğu konusunda toplumlar farklılaşmaktadırlar. Bazı evliliklerde poligamiye müsamaha gösterirken bazı evlilikler buna son derece kapalı ve tutucu yaklaşmaktadır.
3. Bazı kültürlerde eş seçiminde söz hakkı bireylerde iken bazı kültürlerde bireylere bu seçimlerinde hiç söz hakkı tanınmaz.
4. Uygun evlilik yaşı toplumdan topluma değişmektedir.
5. Evlilik birliğinin oluşmasından sonra bazı kültürlerde ayrı bir eve çıkılırken bazı toplumlarda ebeveynlerle yaşamaya devam edilir.

Bu tespitlerin gösterdiği gibi aileyle ilgili genel geçer bir tanımlamanın mümkün olmadığı gibi aileyi önemli kılan şeyin, ailenin üyeleri için ifade ettiği anlamdır.

Kavramsal olarak ailenin çok kapsayıcı olması, bu kavramı incelerken tarihsel, evrimsel ve toplumsal bakış açılarından yararlanmayı bir zorunluluk haline

getirmektedir. Önemli Türk sosyologlardan Gökalp aileyi tanımlarken ‘içtimai müesseselerin en eskisi olan milletin dirlik ve birliğinin yegâne sağlayıcısı bir evlilik kurumudur’ (Gökalp, 1978:122). Bununla birlikte Sezai’ye göre aile, makro boyutta örgütlenmenin temel birimidir ve evlilik münasebeti ve kan bağıyla ya da evlat edinme biçimleriyle birbirleri ile ilişkileri bulunan bireyler topluluğudur (Haviland, 2008, s. 462).

Sayın’ın araştırmalarından yola çıkarak Hill ve Hensen aileyi tanımlarken birtakım kavramsal çerçevelerden söz eder. Bunlar en temelde; etkileşimci çerçeve, durumsal çerçeve, yapısal-işlevsel, gelişimsel çerçeve ve kurumsal çerçevedir. Bu çerçeveler arasında işlevsel kuramın önemli gördüğü sistemdir ve aile toplumun bir alt sistemidir. Belirli roller ve statülerden oluşan sistemik ağa uygun hareket eden bireylere aile denir. Kuramsal yaklaşımda ise; ailenin toplumun diğer kurumlarıyla uzlaşabilmesi beklenir (Sayın, 1990, s. 532-547).

İşlevsel anlamını irdilemeden önce işlev; ailenin oluşum amacına paralel olarak, parçası olduğu toplumun işleyişine uyum göstermesi ve katkısı ve insanlığa sunduğu hizmetler bakımından incelenmiştir. Ailenin işlevlerinden bahsedecek olursak, çağdaş sosyoloji kuramlarından kısaca bahsetmek gerekir (Erdoğan, 1987: 145).

Fonksiyonalist kuram yani işlevcilik; toplumu bir bütün olarak ele alırken, bu bütünü farklı alt sistemlerden veya parçalardan oluştuğunu savunur. Bu alt sistemlerin her birinin kendine özgü bir fonksiyonu vardır ve bu fonksiyon, toplumun bütünlüğünü, işleyişini ve devamını sağlamaya hizmet eder. Fonksiyonalizm, toplumsal parçalar arasındaki karşılıklı bağımlılık ve etkileşimi vurgular; yani bir alt sistemde meydana gelen değişiklik, bütün işleyişinde değişikliklere yol açar. Bu perspektife göre toplumdaki her parçanın yaptığı işlev, toplumun genel varlığını sürdürebilmesi için gereklidir. Özetle fonksiyonalist kuram, toplumu organik bir bütün olarak görmekte ve toplumsal yapıları ve bu yapıları oluşturan alt sistemlerin fonksiyonel katkılarıyla anlamaya çalışmaktadır (Erdoğan, 1987:145). Kısacası bu teoride parça bütün ilişkisi esas tutularak incelenmektedir. Toplum bir sisteme veya bazı fonksiyonlara dayanır ve bu sistemler de kendi içlerinde alt sistemlere sahiptirler. Bu sistemler denge ve bütünlük içinde ilerlerse toplumda uyum

sağlanır ve bu bütünleşme ile toplumsal kültür oluşur (Timur, 1972: 5-6; Kızılcılık. 1992: 94-106).

2.1.1 Aile Aidiyeti

Aidiyet duygusunun ilk hissedildiği kurum ailedir. Aile üyeleri arasında oluşan, bireylerin sevgi ile sarılıp sarmalandığı, fiziksel ve sosyal ihtiyaçlarının giderildiği, ortak paylaşımlarda bulunulan gruptan oluşmaktadır. Bununla birlikte sorumluluk duygusu da gelişir ve diğer üyelere karşı da görev bilinci oluşmaya başlar. Bu gelişmelerin oluşmasında da aile aidiyetinin etkisi önemli ve büyüktür. Bireyin kendini içine doğduğu aileye ait hissederek bu duruma uygun hareketlerde bulunması davranış kalıplarının oluşmasını sağlar ve kişi muhtemel durumlara uygun davranışları geliştirir, öğrenir ve gerektiğinde mevcut davranışlarda değişimi de sağlar. Aile kurumuna ait hissedilen olumlu duygular kişiyi özgürleştirdiği gibi uyduğu sistemin kurallarını tanımayı ve aile üyeleri arasındaki iletişimin sağlıklı ilerlemesine de yardımcı olur (Ayberk, 2022: 52).

Bebeklikten itibaren bireylerin diğerleri ile bağ kurma ihtiyacını ve bunun önemli psikolojik kuramlar (nesne ilişkileri ve bağlanma kuramları) üzerindeki etkilerini tartışmaktadır. Kurulan bağların olumlu bir şekilde gelişmesi, birey ve çevresi üzerinde önemli etkiler yaratır. Olumlu, kalıcı ilişkiler kurmak temel bir ihtiyaç olarak kabul edilir. Ait olma isteği tarihsel süreçte daha da önem kazanmış, kabul edilme ve reddedilme korkusu ise kişisel gelişimi desteklemiştir. Ait olma, insanın işlevselliği için temel bir unsur olup, kabul edilme durumu kişiliği üzerinde bilişsel, duygusal ve davranışsal etkiler yaratmaktadır (DeWall vd., 2011). Sosyal çevreleri tarafından kabul edilen bireyler, sağlıklı bir gelişim süreci geçirirken, kabul edilmeyen bireyler bilişsel, duygusal ve davranışsal sorunlarla karşılaşma riski taşır. Aidiyet duygusu önemli bir ihtiyaçtır ve bu ihtiyacın karşılanmasının duygusal, fiziksel, psikolojik ve davranışsal etkilerini inceleyen kapsamlı bir literatür bulunmaktadır (Lewett-Jones vd., 2007). Kişinin yaşamındaki ilk bağlarında önemli bir yer tutan aidiyet kavramı, çeşitli araştırmacılar tarafından incelenmiş ve farklı şekillerde tanımlanmıştır. Anant (1966) aidiyeti, bireyin bir sistemin ya da topluluğun vazgeçilmez bir parçası olduğunu hissetme deneyimi şeklinde tanımlar. Anant (1966) tanımında aidiyetin çocuk gelişiminden başlayarak okul

hayatı, sosyal ilişkiler ve ruh sağlığıyla olan ilişkilerine vurgu yapar. Anant'ın tanımına ilave olarak, Hagerty & Patusky (1995), aidiyetin içine değerli katılım ve uyum olmak üzere iki ek özellik dahil eder. Değerli katılım bireyin kendini değerli hissetmesi, ihtiyaç duyulması ve kabul edilmesi gibi deneyimleri içerirken, uyum ise bireyin kişisel özelliklerinin bir sistem ya da çevreyle etkileşim deneyimi olarak tanımlar. Bu deneyime göre bireyler kendilerini çevrelerinin ya da sistemlerinin ayrılmaz bir parçası olarak hissederler. Araştırmacılar, aidiyetin meydana gelmesi için önce bazı temel unsurların var olması gerektiğine dikkat çekerler.

Hagerty ve arkadaşları (1992) aidiyet hissini oluşması için gerekli üç temel unsur belirlemişlerdir. Bu unsurlar;

1. Katılım için gereken enerji
2. Anlamlı bir katılım için istek ve potansiyel
3. Paylaşılan ve tamamlayan özellikler için gerekli potansiyel

Bu üç unsur, aidiyet duygusundaki eksikliğin tanımlanması ve buna yönelik etkili müdahalelerin geliştirilmesi açısından büyük bir öneme sahiptir. Aidiyet ihtiyacını temel güdülerden biri olarak ele alan önemli ve öncü çalışmalardan birini yürüten Baumaster ve Leary (1995), ilk olarak temel güdülerin özelliklerini ve ait olma ihtiyacını incelemişlerdir. Bu çerçevede, kişiler arası ilişkilerin kurulması, devam ettirilmesi ve güçlendirilmesinde önemli bir rol oynayan ve evrensel bir ihtiyaç olarak tanımlanan ait olma ihtiyacının karşılanmasının sağladığı psikolojik tatmin vurgulanmıştır. Ancak aidiyet, yalnızca psikolojik bir perspektiften ele alınabilecek bir kavram değildir; aynı zamanda sosyolojik, fiziksel ve manevi açılardan da değerlendirilmesi gerekir. Psikolojik yönden aidiyet, bireyin içsel duygusal deneyimi ya da değerlendiren bir algıdır. Sosyolojik yönden bakıldığında ise aidiyet; gruplara veya sosyal ilişki ağlarına üyelik anlamına gelir. Bu davranışsal göstergeler ait olmanın fiziksel yansımalarıdır. Ait olma, fiziksel bağlamda nesnelere, kişiler veya mekanlarla sahiplik ilişkisi kurmak anlamına gelir. Manevi açıdan ise ait olma, evrensel bir varlık ya da yerle derin bir ruhsal bağ oluşturmak anlamını taşır (Hagerty vd., 1992). Baumeister ve Leary (1995), literatürdeki deneysel verilere dayanarak ait olma ihtiyacının insanlarda en azından temel düzeyde, olumlu ve

önemli bireyler arası ilişkiler kurarak bunları sürdürme isteği olarak bir tür yayılma dürtüsüyle açıklamışlardır. Ait olma dürtüsünün tatmin edilmesi için iki ana kriter öne süren araştırmacılar, bunlardan birincisinin insanlarla sık ve hoş etkileşim kurma ihtiyacı, ikincisinin ise bu etkileşimlerin birbirlerinin iyiliğini gözeten, kalıcı ve süreklilik arz eden ilişkiler olması gerektiğini vurgulamaktadırlar. Ancak, bireylerin ait olma ihtiyacının doygunluğa ulaşması her zaman aynı şekilde gerçekleşmeyebilir. Bazı bireyler, hayvanlarla ilişkilerinde ait olma duygusunu yaşarken, diğer insanlarla olan ilişkilerinde bu duyguyu hissetmeyebilirler (Hagerty vd., 1992). Her bireyin en az bir ebeveyni olduğu ve çoğu kişinin yaşamlarının önemli bir kısmını ebeveynleriyle doğrudan ilişkiler kurarak geçirdiği düşünüldüğünde, aileye ait olma ihtiyacının evrensel bir öneme sahip olduğu söylenebilir. Aile aidiyetine dair özel bir kavramsal çerçeve bulunmamakla birlikte, kişiler arası ilişkiler, bağlanma ve insan ihtiyaçları gibi konularda aidiyetin ve bu ihtiyacın karşılanmasındaki ailenin rolüne yapılan vurguları incelemek, çalışmanın içeriği ile ilgili bir teorik temel oluşturmak açısından önemlidir.

2.1.2 Aile aidiyeti ile ilgili araştırmalar

Aile aidiyeti hakkında yapılan çalışmalar incelendiğinde, yurtiçi ve yurtdışındaki literatür arasında odaklanılan noktalar bakımından bazı ayrışmalar olduğu gözlemlenmektedir. Yurt dışında aile yapısı ile aile aidiyeti arasındaki ilişkiyi ele alan araştırmaların literatürdeki çeşitliliğine karşılık, yurt içi literatürde bu konuda önemli bir eksiklik olduğu farkedilmektedir. Bu sebepten, öncelikle yurt dışındaki aile aidiyeti duygusu ve aile yapısındaki bağlar ve ilişkileri inceleyen çalışmalara değinilecek, ardından yurt içindeki aidiyetle ilgili çalışmalara yer verilecektir. Aidiyetle ilgili araştırmalar incelendiğinde, iki ana yaklaşım çerçevesinde yapılan çalışmaların varlığı öne çıkmaktadır: Aidiyetin etkilerine odaklanan çalışmalar ve aidiyet hissinin yokluğunu ele alan çalışmalar. Özellikle, aile aidiyetinin bireyin yaşamındaki eksikliği durumunda, ilk olarak kendisiyle ve ardından toplumla olan bağlarını zayıflatarak yabancılaşmaya neden olduğu vurgulanmaktadır. Sargent ve arkadaşları (2002), aidiyet eksikliğinin yalnızlık, ruhsal hastalıklar ve duygusal stresle ilişkili olduğunu gösterdikleri çalışmalarında, psikolojik sağlığın aidiyet duygusuyla bağlantılı olduğunu vurgulamışlardır. Benzer şekilde, Cockshaw ve diğerleri

(2014), depresyon ile aidiyet arasında anlamlı bir ilişki olduğunu inceledikleri araştırmalarında, genel aidiyet, iş aidiyeti ve depresyon arasındaki ilişkileri ayrıntılı bir şekilde ele almışlardır. Mueller ve Heines (2012) Amerikan ve İspanyol gençleriyle sürdürdükleri araştırmada, aileye ve okula duyulan aidiyet algılarının olumlu olmasının bireyin benlik saygısını arttırdığına dair bulgular elde etmişlerdir. Liu ve arkadaşları (2014), göçmen çocuklar arasında ayrımcılık, aidiyet hissi ve depresyon arasındaki ilişkiyi ele aldıkları araştırmalarında, bu üç faktör arasında güçlü bir bağlantı olduğunu belirtmişlerdir. Baumeister ve Tice (1990), aidiyet ihtiyacının giderilmemesinin ve eksik kalmasının kaygı endişe ve depresyon gibi olumsuz duygusal durumlara yol açabileceğini ortaya koymuşlardır. Twenge ve diğerleri (2001) ise, aidiyet eksikliğinin anti sosyal davranışları tetikleyebileceği üzerine araştırmalar yapmışlardır.

Türkiye’de aidiyetle ilgili yapılan çalışmalara bakıldığında bu çalışmaların neredeyse tamamında ailenin, aidiyet ihtiyacının karşılandığı ilk yer olarak vurgulandığı gözlemlenmektedir. Nasır (2013) tarafından 284 kişilik bir örneklem grubuyla gerçekleştirilen bir araştırmada, ailenin psikolojik durumunun kontrolü ile aidiyet ihtiyacı arasındaki ilişki retrospektif bir yaklaşımla incelenmiştir. Yapılan bu çalışmanın sonucunda, gerçekten ihtiyaç duyulan aidiyet ile aslında arzulanan aidiyet ihtiyacı arasında fark bulunan katılımcıların, fark bulunmayan katılımcılara göre daha düşük soysallik eğilimlerine sahip oldukları, aileleri tarafından daha fazla sosyolojik baskıya uğradıkları ve kurdukları bağlardan daha az tatmin oldukları tespit edilmiştir. Ayrıca geçmiş yaşantılarında psikolojik kontrol uygulanan bireylerde, gerçek aidiyet ihtiyacı ile arzulanan aidiyet ihtiyacı arasındaki farkın daha belirgin olduğu ve aidiyet ihtiyacı tatmininin olumsuz etkilendiği görülmüştür. Sonuç olarak, ailenin psikolojik kontrolü ile olumsuz değerlendirilme kaygısı ve duygusal dengesizlik arasında bir ilişki olduğu bulunmuştur.

2.2 Bağlılık

Bireyin kişilik gelişimini belirleyen en önemli dönem, çocukluk çağındaki evredir. Kişi doğumundan itibaren annesiyle ilk başta yalnızca fiziksel ihtiyaçlarını karşılamaya yönelik bir bağ kurarken, zamanla bu bağ, kişinin

hayatının her alanını etkileyen bir etkileşim biçimine dönüşür (Hamarta, 2004). Bebeklik döneminde, birey ilk bakım veren kişiyle duygusal bir bağ kurar (Deniz, 2006). ‘bağ’ kelimesi, bir görevin yerine getirilmesi anlamına gelirken, iki kişi arasındaki güçlü bir ilişkiyi ifade etmek için de kullanılır (Kavlak & Şirin, 2009). Bowlby’nin bağlanma teorisi, Freud’dan ve bazı birtakım psikanalitik görüşlerden etkilenecek şekilde son haline ulaşmıştır (Bretherton, 1992). Erken çocukluk döneminde, çocukların ebeveynlerinden veya ilk bakım verenlerinden ayrılmalarına karşı verdikleri tepkiler iki yıl boyunca izlenmiş ve bu süreçte bağlanma davranışlarını açıklayan bir teori ortaya konmuştur (Bayhan & Işıtan, 2010; Erözkan, 2004). Bağlanma kuramını açıklarken, Bowlby (1973) erken yaşlarda sevgi dolu ve destekleyici ebeveynlerle ilişki kuramayan bireylerin ‘çatallanmış raylar’ metaforuyla anlatılan psikopatolojik risklere girebileceğini ifade etmiştir. Güvensiz şekilde bağlanan bireylerin, geç yaşlarda psikolojik sağlıklarında ve kişiliklerinde bozulmalar yaşaması olasılığına dikkat çekilmektedir (Dozier, Stovall, & Albus, 1999). Eğer bağlanma, ulaşılabilir bir ebeveynin sıcak ve sevgi dolu yaklaşımıyla gerçekleşirse, güven hissi güçlenir ve bu da sağlıklı bir yetişkinlik dönemine geçişi destekler (Soysal, Ergenekon & Aksoy, 1999).

Erken çocukluk döneminde anne-bebek ilişkisi, yetişkinlerin ruhsal ve fiziksel sağlıklarıyla doğrudan ilişkilidir. Bağlanma şekli, bireyin ilk bağ kurduğu kişiden başlayarak, diğer insanlarla kurduğu ilişkilerin temelini atmaktadır (Sabuncuoğlu & Berken, 2006). Bireyin problem çözme yetenekleri, başkalarına ve kendisine güveni, benlik saygısı ve sosyal etkileşim becerilerini geliştirmesinde, bebek ve anne ilişkisinde gelişen güvenli bağ önemli bir rol oynamaktadır (Ainsworth & Bell, 1974). Ainsworth, Blehar, Waters ve Wall (1978), bağlanma biçimlerini güvenli bağlanan, kaygılı bağlanan ve kaçınan bağlanan olmak üzere üç ana kategoriye ayırmışlardır. Bartholomew ve Horowitz (1991) ise, dört bağlanma unsurunu içeren bir model geliştirmiştir: güvenli, kayıtsız, korkulu ve saplantılı. Güvenli bağlanma ile bağlanan kişiler, benlikleri ve diğerlerini değerli bir birey olarak görüp, güvenli olarak algırlar. Saplantılı güvenli bağlanan kişiler ise, benliklerini olumsuz değerlendirip, diğerlerini olumlu görür ve etraftan onay almayı önemserler. Kayıtsız bağlanan kişiler ise kendisi dışındakileri olumsuz değerlendirip kendilerini olumlu

görürler ve genellikle sosyal ilişkilerinde mesafeli ve uzak olurlar. Korkulu bağlanan bireyler hem kendilerini hem diğerlerini olumsuz değerlendirirler, yakın ilişkiler kurmak isterler ancak sosyal etkileşimlerden ve duygusal yakınlıktan kaçınırlar (Kobak & Sceery, 1988, s.138; Bartholomew, 1990; Collins & Read, 1990, s. 645; Bartholomew & Horowitz, 1991, s.227; Mallinckrodt, 2000, s.241). Güvenli bağlanan bireylerin sosyalleşmeye daha uygun ve dışa dönük, kaçınan bağlananların sosyal uyumda zorluk çeken ve depresyona yatkın, korkulu bağlananların ise sosyal ilişkilerden kaçınan ve duygusal bağlar kurmaktan çekinen kişiler olduğu Brennan ve Shaver (1998)'ın yürüttüğü bir çalışmada belirlenmiştir (Deniz, 2006). Çocukluk döneminin ortalarında ebeveynlerle kurulan güvenli bağlanmanın, bireyin olumlu benlik algısını güçlendirmede önemli bir rol oynadığı ve ergenlik dönemi gibi psikolojik sağlamlık için kritik bir süreçte bu bağın pekişmesinin faydalı olduğu vurgulanmaktadır (Sümer & Şenday, 2009). Geçmiş araştırmalar incelendiğinde, ebeveynlerden en azından biriyle kurulan güvenli bağın, erken gelişimsel dönemlerde (Ainsworth, Blehar, Waters & Wall, 1978; DeWolff & Van Ijzendoorn, 1994; Main, Kaplan & Cassidy, 1985; Thompson, 1999) olduğu gibi, ileriki yaşlarda ve ergenlik döneminde de (Allen, Moore, Kuperminc & Bell, 1998; Armsden & Greenberg, 1987) kişinin yaşamdan aldığı tatmini arttıran olumlu etkiler sağladığı gözlemlenmiştir.

2.3 Bağımlılık

Bağımlılık genellikle vücuda yabancı bir madde alma isteğinin kontrol edilememesi halidir. Türk Dil Kurumu (2011) bağımlılığı açıklarken “Bağlı olma durumu; başka bir şeyin istemine, gücüne veya yardımına bağlı olmak” tanımını kullanır. Başka bir tanımlamada ise; organik bir hastalığı tedavi etme amacını gütmeyen, bir maddenin sürekli olarak artan dozlarda alınması sonucunda ortaya çıkan, engellenemez bir istek ve arzu olarak tanımlanır; bu durum, maddeyi kullanmayı bırakmak durumunda ruhsal ve fiziksel rahatsızlıkların meydana gelmesine yol açar (Ziyalar, 1999: 194, Akt. Kurtaran, 2008).

İnsanoğlu yaşamı süresince bazı şeylere merak duymaktadır. Bazı maddeler ve bazı davranışlar insanoğlunu heyecanlandırarak ilgisini çekmiştir. Bu meraklar

yaşamsal deneyimler sonucu ortaya çıkmıştır. Bazı kişiler bu heyecan ve ilgiye karşı kendisini engelleyemeyerek bunun sonucunda merak uyandıran şeylerin tutsağı olmuştur. Bireyleri tutsak hale getiren bu olguya bağımlılık denilmektedir (Ayhan, & Köseliören, 2019: 3). Bağımlılık bireylerin madde, alkol, nesne ve davranışlar konusunda kendilerini kontrol edememesi halidir. Kontrolsüz şekilde sergilenen her davranış, kullanılan her madde bağımlılık yaratma potansiyeli taşır. Kişiler yaşamları boyunca birçok şeye bağımlı olabilmektedirler. Teknoloji, alkol, madde, sigara, bir davranış veya bir eşya bunlara bire örnek olarak gösterilebilir (Ögel, 2018). Bağımlılıkla ilgili bilimsel araştırmalarda genellikle madde, alkol, sigara, kumar ve teknoloji başlıkları sıkça ele alınmaktadır. Türkiye Yeşilay Cemiyeti tarafından hazırlanan Türkiye Bağımlılıkla Mücadele eğitim programına bakıldığında ise, bir kişinin kullandığı bir nesne veya gerçekleştirdiği bir eylemde kontrolünü yitirmesi durumu “bağımlılık” olarak açıklanmıştır. Bağımlılıkta kişilerin kullanım veya davranış yoğunluklarını azalttıklarında ya da bırakmayı denediklerinde fiziksel ve psikolojik olarak birtakım durumlar ile karşılaşmaktadırlar. Kullanım/davranış sıklığı azalışında ya da kesildiğinde kişilerde uyku problemleri, öfke, huzursuzluk ve yoksunluk gibi belirtiler görülmeye başlanmaktadır. Dünya Sağlık Örgütü’nün Uluslararası Hastalıkların Sınıflandırılması El Kitabı’nın 11. revizyonunda “madde kullanımı ve bağımlılık davranışlarına bağlı bozukluklar, genellikle psikoaktif maddelerin kullanımı veya belirli tekrarlayan ödüllendirici ve pekiştirici davranışlar sonucunda ortaya çıkan zihinsel ve davranışsal bozukluklar olarak” tanımlanmıştır.

Bağımlılık terimi, madde bağımlılığı ve davranışsal bağımlılık olmak üzere iki kategoriye ayrılmaktadır. İlk zamanlarda bağımlılık belirtileri arasında sadece madde bağımlılığına yönelik belirtiler yer alırken son yıllarda meydana gelen teknolojik gelişmeler beraberinde, bağımlılığın sadece maddeye yönelik değil sanal dünya kapsamında internet ve teknolojik araçlara yönelik alışkanlıkların da bağımlılığa dönüşebileceği, Young (1999), tarafından her iki grubu da kapsayacak şekilde ortaya konulmuştur (Şen, Menteş, & Kurt, 2022). İlk aşamayı “belirginlik” oluşturduğu bağımlılık kavramı kişinin hayatında önemli hale gelen bir madde veya davranışı temsil eder. Örneğin sanal oyun oynayan

bireyler bir sonraki oyunun zamanını planlaması gibi. İkinci aşamada “duygudurum değişimi” vardır. Burada anlatılmak istenen; bireyde alışkanlık haline gelen madde veya davranışın duygularla eşleşmesidir. Üçüncü olarak ise “tolerans” aşaması gelir. Kişinin sergilediği davranışın alışkanlık olmaktan çıkarak temel ihtiyaç haline gelmesi ve kişinin ilk zamanlarda yaşadığı haz duygusuna erişmek istemesi bu fazın özelliklerindedir. Bu noktada madde kullanımını artması ya da uzun zamanlar boyunca teknolojik aletlerle vakit geçirilmesi tolerans eşiğinin yükseldiğini gösterir. Dördüncü aşama “yoksunluk” aşamasıdır. Kişinin temel ihtiyacı haline alan madde ya da davranıştan uzaklaştırılması ya da kontrol altına alınması durumunda bireylerde oluşan huzursuzluk, öfke, titreme gibi belirtilerin meydana gelmesidir. Beşinci aşama ise “çatışma” durumlarıdır. Birey yaşadığı yoksunluk duygusunun etkisi altında olarak kendine ve çevresine karşı yönelttiği olumsuz duygu ve davranışları kapsamaktadır. Bu noktada en temelde birey kendine karşı düşmanca davranışlar beslemekte ve sosyal hayatında kopmalar meydana gelmektedir. Altıncı aşama “nüksetme” aşamasıdır. Burada söz konusu fiilin kontrol altına alındıktan kısa bir süre sonra da kendini yineleyerek devam etmesidir (Young, 1997).

Bağımlılık biyolojik, psikolojik ve sosyal açıdan tanımlanan ve sosyal problem olma potansiyeli taşıyan bir olgudur. Biyolojik olarak bir kişi veya nesneye karşı hissedilen aşırı sahip olma istenciyle birlikte, sahip olduğu zaman kendini mutlu hissetmesi; sahip olamadığı zamanlarda ise yoksunluk belirtileri göstererek disfori (derin bir huzursuzluk), anksiyete ve irritabilite (herhangi bir uyarana karşı şiddetli cevap verilmesi) gibi olumsuz duygu durumlarını yaşamasına yol açarak genetik, nörogelişimsel ve sosyokültürel bileşenleri kapsayan, tedavi edilmesi gereken bir hastalıktır (Kaya, Akpınar & Akpınar, 2019: 166). Psikolojik açıdan bağımlılık; şiddetle “yapma isteği” şeklinde ortaya çıkan, yapıldığında insanın id ve egosunu doyurarak haz duygusu veren, yapılmadığıdaysa büyük bir boşluk içerisine düşürerek anksiyete ve krizlere neden olan durum şeklinde tanımlanmaktadır. Bağımlılık bir zaman sonra kontrol edilemeyecek düzeye ulaşarak kişinin tatmin duygusunu elinden alarak yineleyen davranışlar haline gelmektedir. Bu noktada artık irade zayıflığı söz konusu olmuştur (Soyöz-Semerci & Balcı, 2020: 539). Sosyolojik bakımdan

bağımlılık; genel olarak madde kullanma alışkanlığı şeklinde düşünülse de kişilerin toplum içerisinde ve aile bireylerine karşı sergilediği bazı davranışların beraberinde teknolojik aletlerin kullanımına dair davranış kalıpları da bağımlılık temelinde incelenmektedir. Maddeye ya da bireye yönelik gelişen bağımlılık davranışı bireyin beyin ve düşünme fonksiyonlarında sorunlar meydana getirerek davranış değişikliklerine yol açmaktadır. En temelde aileyi, bütüncül anlamda ise toplumsal düzeni olumsuz anlamda etkilemektedir (Çavuş, Ayhan & Tuncer, 2016: 271).

2.4 Akıllı Telefon Bağımlılığı

Akıllı telefonlar, mesajlaşma ve aramanın yanında mobil işletim sistemlerinin giderek gelişmesi ile bilgisayar fonksiyonelliğine ulaşan özellikli telefonlardır (Akın, 2018). Akıllı telefonlar, iletişim amaçlı kullanımının yanı sıra, internete erişim, fotoğraf çekme, video ve ses kaydetme, yön-adres bulma, müzik dinleme, alışveriş yapma, film-dizi izleme, oyun oynama ve kitap okuma gibi birçok işleve sahip ve gün içinde sıklıkla temas halinde olduğumuz, mobilitesi sebebiyle kolay ve hızlı ulaşabildiğimiz teknolojik cihazlardır. Özellikleri bakımından hayatımızı kolaylaştırmanın yanında, kullanım sıklığı ve yoğunluğu, kontrol dışına çıktığında davranışsal bağımlılık yaratmaya müsaittir. Gençlerde akıllı telefon bağımlılığı riski yüksektir ve hayatlarımızın bir parçası olan akıllı telefonların uzun süreli kullanımı, fiziksel kapasiteyi de olumsuz etkileyebilecek nedenlerden biridir (Erdoğanoglu & Arslan, 2019). Yapılan çalışmalar akıllı telefonların artan kullanımının bireylerin yaşam doyumunu, psikolojik iyi oluşunu ve yaşam kalitesini azalttığını göstermiştir (Fischer-Grote vd., 2021). Akıllı telefonlar ve benzeri araçların kullanımında aşırı davranma, internet bağımlılığı veya telefon bağımlılığı olarak nitelendirilebilir (Haripriya vd.,2019).

2000 yılından günümüze, akıllı telefon devrimi, insanların günlük yaşamlarındaki gözle görülür bir şekilde değiştirerek kişilerarası ilişkilerde, psikolojik ve fiziksel sağlıkta birçok olumsuz etkiyi de beraberinde getirmektedir. Mevcut durumdaki gençler yüksek teknoloji medyasına bu kadar fazla maruz kalarak yetişen ilk nesildir ve akıllı telefonlar ile sosyal medyanın olumsuz etkilerine yaşlı yetişkinlere karşın daha duyarlıdırlar (Kim vd., 2014).

Akıllı telefonlar, android uygulamalar gibi teknoloji araçlarını kullanmada aşırı davranış, cep telefonu bağımlılığı veya internet bağımlılığı olarak adlandırılmaktadır ve cep telefonu kullanımı, günlük aktiviteleri etkilemeye başladığında 'tehlikeli' düzeyde olarak nitelendirilebilir (Haripriya vd., 2019).

Dünya genelinde olduğu gibi ülkemizde de teknoloji bağımlılığı bir bağımlılık türü kabul edilmektedir ve bu bağımlılık ile mücadelede yollar aranmaya başlanmıştır. Sürekli olarak gelişen ve ekonomik erişilebilirliği artan akıllı telefon teknolojisi, akıllı telefon kullanımını yaygınlaştırmıştır. Bununla beraber artan akıllı telefon bağımlılığının ileriki zamanlarda toplumu psikolojik ve fiziksel olarak daha çok etkileyeceği öngörülmektedir (Günel & Pekçetin, 2019).

2.5 Aile Aidiyeti ve Akıllı Telefon Bağımlılığı Hakkında Yapılmış Çalışmalar

Sosyal yaşama yönelik önemli teknolojik buluşlardan biri olan cep telefonlarının 1990'larda global dünyada yaygınlaşması ve 1994 yılı itibariyle Türkiye'ye gelmesi, cep telefonu kullanıcılarının sayısını hızlıca arttırmıştır. Daha sonra telefon, bilgisayar ve internet teknolojilerinin bir araya getirilmesi ile birlikte 2017 yılında ortaya konulan araştırma raporlarında 77.800 milyon akıllı telefon olduğu bildirilmiştir (Güler ve Veysikarani, 2019). Avrupa'da yapılan araştırmalarda ise her 10 kişiden 8'inin akıllı telefon kullanarak internet teknolojilerine eriştiği tespit edilmiştir (Apak ve Yaman, 2019). We are Social (2019) araştırma bulgularına göre, insanlar günlerinin ortalama 6 saat 42 dakikalarını internet kullanarak geçirmektedirler. Bireylerin bu internet alışkanlıkları iletişim ve aidiyet sorunları yaratarak onların sanal gerçekliğin içinde yaşamasına sebep olmaktadır. Konu hakkında yapılan çalışmalar incelendiğinde, Özteke Kozan, Kavaklı, Ak ve Kesici (2019) tarafından yapılan, "Akıllı telefon bağımlılığı, genel aidiyet ve mutluluk arasındaki ilişkilerin yapısal eşitlik modeliyle incelenmesi" başlıklı araştırmanın bulgularına göre mutluluk ile akıllı telefon bağımlılığı arasında ters orantılı bir ilişkilene olduğu ortaya konulurken, akıllı telefon bağımlılığı ve genel aidiyetin reddedilme boyutu arasında ise doğru orantılı bir ilişki ortaya çıkmıştır. Bunların aksine kabul edilme alt ölçeni ile akıllı telefon bağımlılığı arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır. Çalışmanın sonuçlarına bakıldığında genel

aidiyet düzeyinin, kabul ve reddedilme boyutlarının akıllı telefon bağımlılığını pozitif şekilde etkilediği ortaya konulmuştur. Konu ile alakalı bir başka çalışma olan “Genç Yetişkinlerin Aile Aidiyeti ve Sosyal Medya Bağımlılığı İlişkisinde Yalnızlığın Aracı Rolü” isimli makalenin bulgularına göre; aile aidiyeti ölçeğinin alt ölçenlerinden olan kendilik aidiyeti ve sosyal medya bağımlılığı ile yalnızlık arasında ters yönlü anlamlı bir ilişki bulunmuştur (Semerci, Bayram, ve Koçak, 2023). Gençlerde aile aidiyetinin artmasıyla sosyal medya bağımlılığının azaldığı hipotezi, araştırmanın bulguları ile doğrulanmaktadır. Araştırma sonuçlarına göre, bireylerin kendilik aidiyetlerinin sosyal medya bağımlılığı üzerinde olumsuz bir etkisi olduğu görülmüştür. Ayrıca, gençlerin aile aidiyet düzeyleri ile sosyal medya bağımlılığı arasında yalnızlığın aracı etkisi bulunduğu hipotezi, aracılık analizlerinde yalnızlığın, kendilik aidiyetinin sosyal medya bağımlılığına olan negatif etkisini artıran bir faktör olduğunu göstermiştir. Aile desteğinin doğrudan sosyal medya bağımlılığı üzerinde etkili olmadığı ancak yalnızlık düzeyini düşürerek sosyal medya bağımlılığının azalmasına katkı sağladığı belirlenmiştir. Bu bulgu, literatürdeki önceki çalışmalarda aile aidiyeti üzerinden açıklanmıştır. Örneğin, Günüş ve Doğan (2013) tarafından yapılan araştırma, bireylerin ailesinden aldıkları sosyal desteğin azalmasıyla sosyal medya bağımlılığı oranlarının arttığını ortaya koymuştur. Çakır ve Oğuz (2017) ise, yoğun internet kullanımının kişiler arası ilişkileri olumsuz etkileyerek, bireyleri daha yalnız hale getirdiğini vurgulamışlardır. Şentürk’ün (2023) “Üniversite Öğrencilerinin Dijital Bağımlılık Düzeyi ile Aile Aidiyeti Arasındaki İlişkinin İncelenmesi: İstanbul Örneği” adlı yüksek lisans tezinin bulgularına göre dijital bağımlılık ölçeği ve alt ölçümleri arasındaki ilişkiye bakıldığında pozitif yönde istatistiksel bir ilişki görülmüştür. Bu nedenle dijital araçların kontrolsüz kullanımı arttıkça yaşamın sosyal akışının sekteye uğraması ve dijital bağımlılığı bırakamama davranışı artış göstermektedir. Aile aidiyetinin alt ölçenlerinden kendilik aidiyeti ve aile aidiyeti ile dijital bağımlılık arasında ters orantılı bir ilişki görülmüştür. Yani dijital bağımlılık oranı yükseldikçe aile aidiyeti azalmaktadır. Öyleki bu durum boşanmalara sebebiyet verecek derecede etkisini göstermektedir.

Aile aidiyeti ve akıllı telefon bağımlılığı ile alakalı literatür incelendiğinde, akıllı telefon bağımlılığı ile alakalı çalışmaların 2016’da başladığı ve spor, aile

hekimliği, halk sağlığı, psikoloji, eğitim ve ğretim gibi çok çeşitli alanlarda ele alındığı görülmektedir. Literatüre yeni sayılacak bir tarihte dahil olan akıllı telefon bağımlılığı ile ilgili çalışmalar, psikoloji alanı özelinde incelendiğinde ise akıllı telefon bağımlılığı ile birlikte incelenen konuların şunlar olduğu görülmüştür; dijital tükenmişlikle ilişkisi, psikolojik iyi oluşla ilişkisi, sosyal kaygı ile ilişkisi, okula aidiyet ile ilişkisi, öfke ile ilişkisi, davranışsal ve duygusal sorunlar ile ilişkisi gibi konular üzerinden ele alınmıştır. Akıllı telefon bağımlılığı ve aile aidiyeti ile alakalı çalışmalar incelendiğinde ise literatürde bulunan en ilgili çalışmalara yukarda yer verilmiştir ancak alanyazın incelendiğinde doğrudan akıllı telefon ve aile aidiyeti arasındaki ilişkiyi inceleyen bir çalışma olmaması dolayısıyla bu araştırmanın literatüre önemli katkılar sunacağı düşünülmektedir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

YÖNTEM

Bu kısımda, çalışmada kullanılan araştırma yöntemi, örneklem grubu, veri toplama araçları, verilerin toplanma aşaması ve verilerin çözümlenmesinde kullanılan istatistiksel teknikler sunulmuştur.

3.1 Araştırma modeli

Bu çalışmada, aileye ait olma duygusu ile akıllı telefon bağımlılık düzeyi arasındaki ilişki araştırılmaktadır. Bu ilişkinin belirlenmesi ve incelenmesi amacıyla uygun örnekleme yöntemiyle veriler toplanmış ve toplanan veriler üzerinde analizler yapılmıştır.

3.2 Evren ve Örneklem

Yıldırım ve Şimşek (2011) örnekleme, gerekli örnekleme yöntemleri kullanılarak belirlenen ve incelenmesi hedeflenen daha geniş bir kitleyi temsil eden bir grup olarak tanımlamaktadır. Çalışmaya veri sağlayan tüm bireyler ise evreni oluşturur. Ancak, tüm evrene ulaşmak zor olduğundan, zaman ve maliyet açısından verimlilik sağlamak amacıyla, daha küçük bir grup seçilerek bu grup, büyük kitleyi temsil edecek şekilde belirlenir ve buna örneklem süreci denir.

Araştırma evreni, 2023- 2024 eğitim öğretim yılında Diyarbakır'da üniversite öğrenimi gören 18-35 yaş grubu bireyleri kapsamıştır. Örneklem toplamda 184'ü kadın ve 166'sı erkek olan toplam 350 kişiden oluşturmaktadır. Katılımcılara internet üzerinden Google Forms aracılığıyla; bilgilendirilmiş onam, kişisel bilgi formu ve ilgili ölçekler gönderilmiş ve gönüllülük esasına göre hareket edilmiştir.

3.3 Veri Toplama Araçları

Çalışma kapsamında uygulanmak üzere hazırlanan soru formunu oluşturan üç kısım vardır. İlk kısımda kişisel bilgilerin alındığı bir form, Kişisel Bilgi Formu

(EK-1), daha sonrasında Akıllı Telefon Bağımlılık Ölçeği (EK-2) ve üçüncü bölümde Aile Aidiyet Ölçeği (EK-3) uygulanmıştır.

3.3.1 Kişisel Bilgi Formu

Araştırmacı tarafından hazırlanmıştır. Kişisel Bilgi Formu'nda, çalışmaya gönüllü olarak katılmayı kabul eden üniversites öğrencilerinden, yaşı, cinsiyeti, akıllı telefon kullanım süresi ve aile ile birlikte yaşayıp yaşamama durumu hakkında bilgiler sorulmuştur. Kişisel Bilgi Formu 4 maddeden oluşmuştur.

3.4 Akıllı Telefon Bağımlılığı Ölçeği (ATBÖ)

Akıllı Telefon Bağımlılığı Ölçeği, Kwon ve arkadaşları (2013)'nin geliştirdiği, Türkçe'ye Şata, Çelik, Ertürk ve Taş (2016)'ın uyarladığı bir ölçektir. Akıllı Telefon Bağımlılığı Ölçeği 15-20 yaş aralığındaki bireylerde kullanılabilen ve 33 sorudan oluşan bir ölçektir. Ölçeğin soruları 6'lı Likert şeklinde (1) kesinlikle katılmıyorum, (6) kesinlikle katılıyorum olacak şekilde puanlanmaktadır. Bu ölçümün sonucundaki puan dağılımı 33 ila 198 puan aralığındadır. Sonucu yüksek çıkan puanlar ciddi telefon bağımlılığı olduğunu göstermektedir.

Akıllı Telefon Bağımlılığı Ölçeği'ndeki alt ölçenler şunlardır: “gündelik yaşam bozuklukları” alt ölçeği, günlük görevleri yerine getirmekte zorluk çekme, derste veya çalışma sırasında konsantrasyon kaybı, baş dönmesi veya görme bulanıklığı yaşama, boyun ve yoğun kullanıma bağlı bileklerde sızı hissi ve uyuma düzeninde bozulmalar şeklindeki olumsuzlukları kapsamaktadır. Olumlu beklenti alt parametresi, telefon kullanarak keyif alma stres atma ile ilgilidir. “Yoksunluk hissi” alt ölçeği, akıllı telefonsuz kaldığında sabırsızlık, huysuzluk ve tahammülsüzlük duygularını, telefonun sürekli akılda olması durumunu, telefon kullanmaktan vazgeçmeme isteğini ve akıllı telefon kullanırken kesildiğinde öfke duyma halini içermektedir. “Sanal yönelimli ilişki” alt ölçeği, akıllı telefonla kurulan ilişkilerin gerçek hayattaki ilişkilere göre daha samimi hissedilmesi ve kişilerin sürekli olarak telefonlarını kontrol etme ihtiyacı duyması ile ilgili soruları kapsamaktadır. Alt parametrelerden aşırı kullanım parametresi, kişinin akıllı cihaz kullanımında kontrolünü sağlayamaması, başkalarından destek almak yerine telefonundaki kaynaklardan yararlanması ve

telefon kullanmayı kestikten kısa bir süre sonra yinelenen kullanma arzusunun içermektedir. “Dayanma” maddesi ile ölçümlenenler ise, kişilerin durmaksızın telefon kullanımını kontrol altına almaya çalışıp başarısız olmalarını içermektedir (Şata, 2016).

Kwon ile arkadaşlarının (2013) gerçekleştirdiği araştırmaların sonucunda, ölçümlenen altı faktörlü bir yapının olduğu ve bu altı faktörün total varyansın yaklaşık %61’ini açıkladığı gözlemlenmiştir. Akıllı telefon bağımlılığı ölçeğindeki Cronbach alfa güvenilirlik katsayısı 0.97 olarak bulunmuş ve alt ölçeklerin güvenilirlik katsayıları şu şekilde hesaplanmıştır; gündelik yaşam bozuklukları alt ölçeninde 0.86, olumlu beklenti alt ölçeninde 0.91, yoksunluk hissi alt ölçeninde 0.88, sanal yönelimli ilişki alt ölçeninde 0.90, aşırı kullanım alt ölçeninde 0.83 ve dayanma alt ölçeninde 0.87. Bu ölçek, kişilerin akıllı telefona bağımlılık düzeylerini ölçmede geçerli ve güvenilir sonuçlar sunmaktadır.

Şata ile arkadaşları (2016)’nın yaptığı Akıllı Telefon Bağımlılık Ölçeği’nin geçerlik ve güvenilirlik çalışması, Kayseri, Ankara ve Elazığ illerindeki devlet liselerinde okuyan 175 erkek ve 281 kız öğrenci olmak üzere toplam 456 katılımcı ile gerçekleştirilmiştir. Uzman görüşlerine dayanarak hazırlanan ölçek formunun geçerlik ve güvenilirlik düzeyini ölçümlemek amacıyla doğrulayıcı faktör analizi kullanılmıştır. Doğrulayıcı faktör analizinden edinilen verilere göre uyum indeksi değerleri RMSEA=.058, GFI=.84, AGFI=.82, NNFI=.96, CFI=.96 şeklinde ölçülmüştür. Bunun yanısıra iç tutarlılık bakımından güvenilirlik düzeylerine ilişkin verilere ulaşmak için, ilgili ölçümlerce yapılan Cronbach α değerleri ve ölçeğin geneli için tabakalı Cronbach α değeri hesaplanmıştır. Cronbach alfa güvenilirlik katsayısı .93 bulunmuştur. Alt ölçeklerin Cronbach Alfa güvenilirlik katsayıları; gündelik yaşam bozuklukları alt ölçeni için .77, olumlu beklenti alt ölçeni için .79, yoksunluk hissi alt ölçeni için .84, sanal yönelimli ilişki alt ölçeni için .78, aşırı kullanım alt ölçeni için .72 ve dayanma alt ölçeni için .71’dir. Yapılan araştırmalardan edinilen veriler, ölçeğin kişilerin akıllı telefona bağımlılık seviyelerine ilişkin güvenilirlik ve geçerlik değerleri bakımından gerekli yeterliliği sağladığı bulgulanmıştır

3.5 Üniversite Öğrencilerine Yönelik Aile Aidiyeti Ölçeği

Mavili ve arkadaşları (2014)'nın geliştirdiği bu ölçek, kişilerin aile aidiyet düzeylerini ölçümlemek amacıyla 17 soru ile oluşturulmuştur. Maddelerin 13'ü olumlu, 4'ü olumsuz (ters madde) şeklinde yazılmıştır. Beşli likert yapısında oluşturulan ölçekte tamamen katılıyorum (5), katılıyorum (4), kararsızım (3), katılmıyorum (2), kesinlikle katılmıyorum (1) ile ifade edilerek görüşlerinin düzeylerini belirlemeleri istenmiştir. Ölçekte var olan 5,7,9 ve 12. Maddeler olumsuz nitelikte olup ters madde özelliği taşımakta ve bu duruma uygun hesaplanmaktadır. Ölçekte bulunan 1,3,4,6,7,10,11,12,13,14,15 ve 17. Soruların tamamı “kendilik aidiyeti alt boyutunu” ölçmeye yönelikken 2,5,8,9,16. Maddeler “aile aidiyeti alt boyutunu” hesaplamaktadır. Alt boyutların toplamı ise aile aidiyet düzeyini açığa çıkartmaktadır. Puan artışı aile aidiyeti puanının artışıyla paraleldir, beraber artmaktadır. Kendilik aidiyeti ve aile aidiyeti arasında 0,82 korelasyon ölçülürken aile aidiyetleri alt boyutları arasındaki korelasyon ise 0,62 olarak tespit edilmiştir. Aile aidiyeti ölçeğinin bütününe yönelik iç tutarlılık güvenilirlik ölçümü Cronbach Alpha katsayısı ile ölçülmüştür. Kendilik aidiyeti alt boyutu için ölçümlenen sonuç Cronbach Alpha 0,93, aile aidiyeti alt boyutu için ölçümlenen sonuç 0,82'dir. Ölçeğin tamamına ait ölçülen güvenilirlik katsayısının ise 0,91 olduğu anlaşılarak geçerli ve güvenilir olduğu tespit edilmiştir.

3.6 Verilerin analizi

Bu araştırmada, akıllı telefon bağımlılığı ve aile aidiyetine ilişkin veriler, detaylı bir şekilde açıklanan ölçekler aracılığıyla birleştirilmiştir. Araştırma, değişkenler arasındaki ilişkiyi incelemek amacıyla korelasyonel bir yöntemle gerçekleştirilmiştir. Veriler, sayısal hale getirilerek analizi yapılmıştır. Yapılan analizler betimsel nitelikte oluşturulmuş, SPSS yazılımı kullanılarak yapılmıştır. Birinci adımda, uygulaması yapılan ölçeklerin güvenilirlik analizleri yapılmıştır. Demografik değişkenler ile ilişkilerin belirlenebilmesi için analizlerin tanımlayıcı bir nitelik taşımasına özen gösterilmiştir. Frekans, yüzde dağılımı ve anlamlılık tabloları hazırlanmıştır.

Ayrıca, nicel verilerle yapılan karşılaştırmalarda, iki grup arasındaki farkları somut verilerle ortaya koyabilmek için t-testi, iki veya ikiden çok grup arasındaki farkları belirleyebilmek amacıyla tek yönlü anova testi uygulanmıştır. Değişkenlerdeki bağımlılık ve bağımsızlık ilişkisini incelemek amacıyla Pearson korelasyon testi uygulanmıştır. Son olarak; değişkenler arasındaki etkiyi değerlendirmek için regresyon analizi gerçekleştirilmiştir.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

BULGULAR

Bu kısımda, yapılan araştırmaların sonuçlarına dayanarak edinilen verilerin analizi sunulacaktır. İlk olarak, katılımcıların demografik özelliklerine ait veriler incelenecek, ardından araştırmanın ana sorularına ilişkin veriler üzerinde yoğunlaşılacaktır.

Tablo 4.1: Katılımcıların Cinsiyete İlişkin Dağılımları

Cinsiyet	Frekans (f)	Yüzde (%)
Kadın	184	52.6
Erkek	166	47.4
Toplam	350	100.00

Yukarıdaki tablo 4.1’de katılımcıların cinsiyete göre dağılımları gösterilmektedir. Katılımcıların çoğunu 184 (%52,6) kişi ile kadınlar oluştururken, 166’sını (%47,4) de erkek katılımcıların oluşturulduğu görülmektedir.

Tablo 4.2: Katılımcıların Yaş Göre Dağılımları;

Yaş Grubu	Frekans (f)	Yüzde (%)
18- 22 Yaş arası	150	42.9
23- 25 yaş arası	185	52.9
26- 29 yaş arası	9	2.6
30 yaş ve üzeri	6	1.7
Toplam	350	100.00

Tablo 4.2’de katılımcıların yaşa göre dağılımları gösterilmektedir. Katılımcılardan 18-22 yaş aralığında olan 150 (%42,9) kişi oluştururken, katılımcıları çoğunluğunu 23-25yaş aralığındaki 185 (%52,9) kişi oluşturmuştur. Katılımcılardan 26- 29 yaş aralığında 9 (%2,6) kişi oluştururken, aynı zamanda 30 yaş ve üzeri katılımcıların 6 (%1,7) kişi ile en az katılım oldukları görülmektedir.

Tablo 4.3: Katılımcıların Telefon Kullanım Süreleri Dağılımları

Kullanım süresi	Frekans (f)	Yüzde (%)
1- 4 Yıl arası	4	1.1
5- 8 yıl arası	124	35.4
9- 12 yıl arası	206	58.9
13 yaş ve üzeri	16	4.6
Toplam	350	100.00

Tablo 4.3’te görüldüğü üzere katılımcıların telefon kullanım sürelerine ait dağılımları gösterilmektedir. Katılımcılardan kullanım süresi 1-4 yıl aralığında olan 4 (%1,1) kişi oluştururken, katılımcılardan 5- 8 yıl arasında telefon kullanan kişi sayısı 124 (%35,4) olduğu görülürken, katılımcıların çoğunluğunun 9-12 yıl süre aralığındaki 206 (%58,9) kişi oluşturmuştur. Aynı zamanda 13 yıl ve üzeri telefon kullanan katılımcıların 16 (%4,6) kişi oldukları görülmektedir.

Tablo 4.4. Katılımcıların Aileleri ile birliktelik Dağılımları

Aile ile Birliktelik Durumu	Frekans (f)	Yüzde (%)
Evet	256	73.1
Hayır	94	26.9
Toplam	350	100.00

Tablo 4.4’de katılımcıların Aileleri ile birlikte yaşama durumlarına bakıldığında katılımcıların 256 (%73,1) kişi ailesi ile birlikte yaşadığını belirtirken 94 (%26,9) kişi ise Ailesi ile birlikte yaşamadığını belirtmiştir.

Tablo 4.5: Kullanılan Ölçeklerin Güvenilirlik Düzeyleri

Ölçek	Alt Boyut	α (Cronbach Alfa)	N
Akıllı Telefon Bağımlılık	-	.981	33
Akıllı Telefon Bağımlılık Ölçeğinin Alt Boyutları	-Gündelik Yaşam	.926	5
	- Olumlu Beklenti	.955	8
	-Yoksunluk	.945	6
	- Sanal Yönelimli İlişki	.929	7
	- Aşırı Kullanım	.927	4
	- Dayanma	.907	3
Aile Aidiyet	-	.943	17
	Kendilik Aidiyet	.951	12
Aile Aidiyet Ölçeğinin Alt Boyutları	Aile Aidiyet	.607	5

Yukarıda tablo 4.5’de ölçeklerin güvenilirlik analizleri bu araştırma için yinelenmiştir. Tekrarlanan analizden edinilen analiz sonuçlarına bakılarak Akıllı Telefon Bağımlılığı ($\alpha= ,981$) ve Aile Aidiyet ($\alpha= ,957$) güvenilirliğinin yüksek derecede olduğu ölçümlenmiştir. Akıllı Telefon Bağımlılığı ölçeğinin alt boyutları olan; Gündelik Yaşam ($\alpha= ,926$), Olumlu Beklenti ($\alpha= ,955$), Yoksunluk ($\alpha= ,945$), Sanal Yönelim İlişki ($\alpha= ,929$), Aşırı Kullanım ($\alpha= ,927$) ve Dayanma ($\alpha= ,907$) alt boyutlarının Yüksek derecede güvenilir olduğu ifade edilebilir. Aile Aidiyet Ölçeğinin alt boyutları olan; Kendilik Aidiyet ($\alpha= ,951$) yüksek derecede güvenilir ifade edilirken ve Aile aidiyet ($\alpha= ,607$) boyutlarının orta ölçüde güvenilir olduğu sonucuna ulaşılmaktadır.

Çalışmada uygulanan iki farklı ölçeğin güvenilebilir ve analizler için yeterli uygunlukta olduğu ortaya konulmuştur. Bu sonucu da anketlerin tutarlı bir şekilde yanıtladığı şeklinde yorumlayabiliriz.

Tablo 4.6: Akıllı Telefon Bağımlılık Ölçeğine İlişkin Ortalama ve Standart Sapma Bulguları

Akıllı Telefon Bağımlılık Ölçeği		Ortalama	Standard Sapma
1	Akıllı telefon kullanımım sebebiyle planlanmış işlerimi yetiştiremiyorum.	3.34	1.40
2	Akıllı telefon kullanımım sebebiyle sınıfta, ödev yaparken veya çalışırken konsantre olmakta güçlük çekiyorum	3.45	1.40
3	Aşırı akıllı telefon kullanımına bağlı baş dönmesi ya da bulanık görme yaşıyorum.	2.78	1.36
4	Akıllı telefon kullanırken bileklerimde ya da boynumun arkasında ağrı hissediyorum.	2.94	1.33
5	Aşırı akıllı telefon kullanımı sebebiyle yeterli uykumu alamıyorum ve kendimi yorgun hissediyorum	3.30	1.30
6	Akıllı telefon kullanırken sakinleşiyor ve rahatlıyorum	3.41	1.21
7	Akıllı telefon kullanırken kendimi keyifli ve coşkulu hissediyorum.	3.36	1.22
8	Akıllı telefon kullanırken kendimi güvende hissediyorum.	3.34	1.24
9	Akıllı telefon ile stresten kurtulmak mümkündür.	3.42	1.26
10	Akıllı telefon kullanmaktan daha eğlenceli bir şey yoktur.	2.93	1.28
11	Akıllı telefonum olmazsa hayatım bomboş olur.	2.95	1.32
12	Kendimi en çok akıllı telefon kullanırken özgür hissediyorum.	3.10	1.34
13	Akıllı telefon kullanmak hayatımdaki en eğlenceli şeydir.	3.01	1.34
14	Akıllı telefonumun olmamasına dayanmam.	3.33	1.38
15	Akıllı telefonum elimde değilken kendimi sabırsız ve sinirli hissediyorum.	3.22	1.29
16	Kullanmadığım zamanlarda bile aklımda akıllı telefonum var.	3.29	1.30
17	Günlük hayatımı büyük ölçüde etkilese bile akıllı telefonumu kullanmaktan asla vazgeçmem.	3.48	1.32
18	Akıllı telefonumla meşgul iken rahatsız edilmek beni sinirlendirir.	3.29	1.32

Tablo 4.6: (devamı) Akıllı Telefon Bağımlılık Ölçeğine İlişkin Ortalama ve Standart Sapma Bulguları

Akıllı Telefon Bağımlılık Ölçeği		Ortalama	Standard Sapma
19	Tuvalete acilen gitmek zorunda olsam bile akıllı telefonumu yanıma alırım.	3.36	1.43
20	Akıllı telefon aracılığıyla daha fazla insanla tanışmak harika bir duygudur.	3.63	1.29
21	Akıllı telefondaki arkadaşlarımla olan ilişkilerimin gerçek yaşamdaki arkadaşlarımla olan ilişkilerimden daha samimi olduğunu düşünüyorum	3.04	1.30
22	Akıllı telefonumu kullanamamak bir arkadaşımı kaybetmek kadar acı verici olabilir.	2.55	1.34
23	Akıllı telefonumdaki arkadaşlarımla, gerçek hayattaki arkadaşlarıma göre beni daha iyi anladıklarını düşünüyorum.	2.93	1.30
24	İnsanların Twitter ya da Facebook'taki konuşmalarını kaçırmamak için akıllı telefonumu sürekli kontrol ederim.	3.51	1.43
25	Twitter ya da Facebook gibi sosyal ağları uyanır uyanmaz kontrol ederim.	3.62	1.42
26	Akıllı telefondaki arkadaşlarımla zaman geçirmeyi gerçek yaşamdaki arkadaşlarımla ya da diğer aile bireyleriyle zaman geçirmeye tercih ediyorum.	3.14	1.32
27	Diğer insanlara sormaktansa akıllı telefonumdan araştırmayı tercih ederim.	3.98	1.43
28	Akıllı telefonumun bataryası tam doluyken bile bir gün gitmez.	3.89	1.52
29	Akıllı telefonumu planladığımdan daha fazla kullanıyorum.	3.87	1.43
30	Akıllı telefonumu kullanmayı bıraktıktan hemen sonra yine kullanma ihtiyacı hissediyorum	3.71	1.43
31	Akıllı telefonumu kullanma süremi kısaltmayı defalarca denedim fakat her defasında başarısız oldum.	3.50	1.35
32	Akıllı telefon kullanma süremi kısaltmam gerektiğini hep düşünüyorum	3.72	1.41
33	Çevremdeki insanlar akıllı telefonumu çok fazla kullandığımı söylüyorlar.	3.45	1.45

Tablo 4.6'ya göre akıllı telefon kullanım ölçeği algısına sahip en yüksek maddenin “Diğer insanlara sormaktansa akıllı telefonumdan araştırmayı tercih ederim” (3,98 ±1,43) ikinci en yüksek değere sahip ise “Akıllı telefonumun

bataryası tam doluyken bile bir gün gitmez” (3,89 ±1,43) olduğu görülmektedir. Akıllı Telefon kullanmanın bilgi edinme ve araştırma yapma yollarında önemli bir faktör olduğu anlaşılmaktadır.

En düşük maddenin “Akıllı telefonumu kullanamamak bir arkadaşımı kaybetmek kadar acı verici olabilir.” (2,55 ±1,34) ifadesi olduğu tespit edildi.

Tablo 4.7: Aile Aidiyet Ölçeğine İlişkin Ortalama ve Standart Sapma Bulguları

Aile Aidiyet Ölçeği		Ortalama	Standard Sapma
1	Aileme güçlü bir şekilde bağlılık hissediyorum.	3.40	.96
2	Ailemde hayır deme hakkımız hep korunur.	2.98	.97
3	Ailemin önemli bir parçasıyım.	3.46	.97
4	Ailemin beni desteklediğini hissediyorum.	3.33	1.01
5	Ailemde kendimi değerli hissediyorum.	3.51	.94
6	Ailemin bana saygı gösterdiğini hep görmüşümdür.	3.31	.92
7	İhtiyaç içinde ve hasta olduğumda ailem hemen destek olur.	3.74	.86
8	Ailemle birlikte zaman geçirebiliyoruz.	3.58	.92
9	Sevgi ve hoşgörü ailemin önemli bir parçasıdır.	3.44	.96
10	Ailem bana özen gösterir.	3.55	.97
11	Bende aileme özen gösteririm.	3.61	.99
12	Ailemde eleştiri hakkımız özenle korunur.	3.03	.98
13	Bir daha dünyaya gelsem aynı ailede doğmak isterdim.	3.36	1.10
14	Ailemde birçok kişi benim için bazı zevklerinden vazgeçer.	3.46	.90
15	Ailemin bana güvendiğini her zaman hissettim.	3.57	.92
16	Ailemde kararları birlikte alırız.	2.85	.90
17	Kendimi evimde ve ailemle birlikte mutlu hissediyorum.	3.50	1.04

Tablo 4.7’de Aile Aidiyet ölçeği algısına sahip en yüksek maddenin “Bende aileme özen gösteririm” (3,61±,97) ikinci en yüksek değere sahip ise “Ailemle birlikte zaman geçirebiliyoruz” (3,58±,92). Üniverite öğrencilerinde ailelerle vakit geçirebildiklerini ve ailelerine karşı gerekli özenin olduğu görülmektedir.

En düşük maddenin “Ailemde kararları birlikte alırız.” (2,85±,90) ifadesi olduğu tespit edildi.

4.1 Akıllı Telefon Bağımlılık ve Aile Aidiyet Ölçeği’ne İlişkin Analizler

Araştırmanın bu kısmında, Akıllı Telefon Bağımlılığı ölçeği ile ilgili yapılan analizler sunulmaktadır. İlk olarak, katılımcıların ölçeğin genelinden ve alt boyutlarından aldıkları ortalama, minimum ve maksimum puanlar paylaşılmış, ardından bu puanlar üzerinden katılımcıların demografik özelliklerine göre fark analizi yapılmıştır.

Tablo 4.8. Akıllı Telefon Bağımlılık Ölçeği ve Alt Boyutlarına İlişkin Frekans Ortalama, Minimum ve Maksimum Puan Değerleri

Ölçeğin Alt Boyutları	N	Ortalama	Min. Puan	Max. Puan
Gündelik Yaşam	350	15.81	5.00	30.00
Olumlu Beklenti	350	25.52	9.00	48.00
Yoksunluk	350	19.97	6.00	36.00
Sanal Yönelimli İlişki	350	22.42	7.00	42.00
Aşırı Kullanım	350	15.45	4.00	24.00
Dayanma	350	10.66	3.00	18.00
ATBÖ Ölçeği	350	109.86	43	198

Tablo 4.8’e bakıldığında, deneklerin Akıllı Telefon Bağımlılık Ölçeği ve alt boyutlarına ilişkin aldıkları ortanca puanların dağılımı sunulmuştur. Katılımcıların alabileceği en yüksek puan ise 198’dir. Araştırmaya katılanların ATBÖ’den alacak oldukları en düşük puan 43’dür. Bu çalışmada katılımcıların ATBÖ’den aldıkları maksimum puan 198, minimum puan 43 ve ortalama puanın 109,86 olduğu saptanmıştır. Alt boyutlardan biri olan Gündelik Yaşam alt boyutundan alabilecekleri maksimum puan 30, minimum puan 5’tir. Tabloya göre katılımcıların Olumlu beklenti alt boyutundan aldıkları ortalama puanın en

yüksek 48, en düşük puanın 9 olduğu tespit edilmiştir. Başka bir alt boyut olan Katılımcıların Yoksunluk alt boyutundan alabilecekleri maksimum puan 36, en minimum puan 6'dır. Tabloya bakıldığında, araştırmaya katılanların Sanal Yönelimli İlişki alt boyutunda aldıkları ortalama puanın 22, en yüksek puanın 42 ve en düşük puanın ise 7 olduğu gözlemlenmektedir.

Katılımcıların Aşırı Kullanım alt boyutundan alabilecekleri en yüksek puan 24, en düşük puan 4'tür. Tabloya göre katılımcıların Aşırı Kullanım alt boyutundan aldıkları ortalama puanın 15, maksimum puanın 24 ve minimum puanın 4 olduğu tespit edilmiştir.

Katılımcıların Dayanma alt boyutundan alabilecekleri maksimum puan 18, minimum puan 3'dir.

Tablo 4.9. Aile Aidiyet Ölçeği ve Alt Boyutlarına İlişkin Frekans Ortalama, Minimum ve Maksimum puan Değerleri

Ölçeğin Alt Boyutları	N	Ortalama	Min. Puan	Max. Puan
Kendilik	350	42.05	12.00	60.00
Aile Addiyet	350	15.63	5.00	24.00
AAÖ	350	57.68	17.00	82.00

Tablo 4.9'a bakıldığında deneklerin Aile Aidiyet Ölçeği ve alt boyutlarından elde etmiş oldukları ortanca puanların dağılımı verilmiştir.

Bu araştırmada, katılımcıların ATBÖ'den aldıkları en yüksek puanın 198, en düşük puanın 43 ve ortalama puanın 109 olduğu belirlenmiştir. Aile Aidiyet Ölçeğinin Alt boyutlarından Kendilik Alt boyutunda maksimum puan 60 puan olup en düşük puan 12 olarak hesaplanmıştır.

Aile Aidiyet Ölçeğinin Alt boyutlarından Aile Aidiyet Alt boyutunda maksimum puan 24 puan olup en düşük puan 5 olarak hesaplanmıştır.

4.2 Akıllı Telefon Bağımlılık ve Aile Aidiyeti Değişkenlerinin Demografik Özelliklere Göre Karşılaştırılması

Çalışmanın bu kısmında demografik değişkenlerden cinsiyet, yaş ve aile ile birliktelik durumuna ilişkin verilerin analizine yönelik t-test analizi, telefon kullanma sürelerine göre yapılan bulguları vermiştir.

T- testi istatistikte sıklıkla işlev gören parametrik test olma özelliği taşımaktadır. Bu bağlamda bağımsız örneklem t- testi uygulanarak değişkenin farklı gruplar arasında değişip değişmediği öğrenilerek anlamlılık/anlamsızlık ilişkisi bakımından yorumlanmaktadır. Tablo 4.16 'da Akıllı Telefon Bağımlılık ve Aile Aidiyeti değişkenleri toplam puanlarını ortalamalarını karşılaştırmaya yönelik bulgular aşağıda sunulmuştur.

Tablo 4.10. Katılımcıların Akıllı Telefon Bağımlılık ve Aile Aidiyeti Ölçeği Puan Ortalamalarının Cinsiyete Göre Karşılaştırılmasına Yönelik T-Test Analizi

	Kadın (N=184)	Erkek (N=166)			
	Ort. ± Ss.	Ort. ± Ss.	df	T	p
Akıllı Telefon					
Bağımlılık Ölçeği	110.08 ± 35.69	109.60 ± 34.49	348	.127	0.89
Aile Aidiyeti Ölçeği	58.98 ± 11.63	56.28 ± 11.83	343.045	2.127	.034

Uygulanan iki ölçeğin toplam puanlarının cinsiyetler arasında anlamlı fark gösterip göstermediğini analiz etmek için bağımsız gruplarda t-Testi Analizi kullanılmıştır. Analiz sonucunda Tablo 4.10'da sunulduğu üzere; kadınların Akıllı Telefon Bağımlılık Ölçeği toplam puanlarının (Ort. = 110.08, Ss.= 35.69), erkeklerin Akıllı Telefon Bağımlılık Ölçeği toplam puanlarından (Ort. = 109.60, Ss.= 34.49) istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık tespit edilmemiştir ($t = .127$, $p > 0,05$). Aile Aidiyeti Ölçeği kapsamında bakıldığında yine benzer şekilde, kadınların Aile Aidiyeti Ölçeği toplam puanlarının (Ort. = 58.98, Ss.= 11.63), erkeklerin Aile Aidiyeti Ölçeği toplam puanlarından (Ort. = 56.28 Ss.=

11.78) istatistiksel açıdan anlamlı olarak farklılık görülmektedir ($t = 2.127, p < 0,05$).

Tablo 4.11: Katılımcıların Akıllı Telefon Bağımlılık ve Aile Aidiyeti Ölçeği Puan Ortalamalarının Yaşa Göre Karşılaştırılmasına Yönelik T-Test Analizi

Yaş Grubu	18-22 Yaş arası	23-35 Yaş arası	df	T	P
	(N=150)	(N=200)			
	Ort. ± Ss.	Ort. ± Ss.			
Akıllı Telefon					
Bağımlılık Ölçeği	113.22 ± 35.35	107.33 ± 34.74	348	1.558	.120
Aile Aidiyeti Ölçeği					
Ölçeği	58.14 ± 12.03	57.34 ± 11.62	348	.629	.530

Yukarıdaki tablo 4.11’de Akıllı Telefon Bağımlılık Ölçeği ve Aile Aidiyeti Ölçeği toplam puanlarının yaş grupları arasında anlam gösteren bir farkın varlığını incelemek için Bağımsız Gruplarda t-Testi Analizi kullanılmıştır. Analiz sonucunda Tablo’da sunulduğu üzere; 18-22 Yaş grubundan olanların Akıllı Telefon Bağımlılık Ölçeği toplam puanlarının (Ort. = 113,22, Ss.= 35,35), 23-35 yaş gruplarının Akıllı Telefon Bağımlılık Ölçeği’nden elden edilen toplam puanlara (Ort. = 107,33 Ss.= 34,74) bakıldığında istatistiksel açıdan anlamlı farklılaşmaların oluşmadığı ortaya çıkmıştır. ($t = 1,558, p > 0,05$) Akıllı Telefon Bağımlılık Ölçeği istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık göstermemektedir.

18- 22 Yaş grubundan olanların Aile Aidiyeti Ölçeği kapsamında toplam puanlarından (Ort. = 58,14, Ss.= 12,03) , 23-35 yaş gruplarının Aile Aidiyeti Ölçeği kapsamında toplam puanlarından (Ort. = 57,34 Ss.= 11,62) istatistiksel açıdan anlamlı olarak farklılık görülmemektedir ($t = ,629 , p > 0,05$)

Tablo 4.12. Katılımcıların Akıllı Telefon Bağımlılık ve Aile Aidiyeti Ölçeği Puan Ortalamalarının Kişilerin Aileleriyle Birliktelik Durumlarına Göre T-Test Analizi Bulguları

	Evet (N=256)	Hayır (N=94)			
	Ort. ± Ss.	Ort. ± Ss.	df	T	P
Akıllı Telefon Bağımlılık Ölçeği	110.57±11.60	107. 91± 35.81	348	.628	0.530
Aile Aidiyeti Ölçeği	57.55±11.90	58.06 ± 12.33	348	-.360	.719

Akıllı Telefon Bağımlılık Ölçeği ve Aile Aidiyeti Ölçeği Toplam Puanlarının Aileleriyle Birliktelik Durumları açısından anlamlı bir fark gösterip göstermediğini incelemek amacıyla bağımsız gruplarda t-Testi Analizi uygulanmıştır. Analiz sonucunda Tablo 4.12’da sunulduğu üzere Evet diyenlerin Akıllı Telefon Bağımlılık Ölçeği toplam puanlarının (Ort.=110,57, Ss.=35,69), Hayır diyenlerin Akıllı Telefon Bağımlılık Ölçeği toplam puanlarından (Ort.=107,91 Ss.=38,81) istatistiksel açıdan anlamlı bir farkın bulunmadığı sonucuna ulaşılmıştır ($t = ,628, p > 0,05$). Akıllı Telefon Bağımlılık Ölçeği istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılaşma göstermemektedir. Aile Aidiyeti Ölçeği kapsamında toplam puanlarından (Ort. = 58,06, Ss.=12,33) istatistiksel açıdan anlamlı olarak farklılık görülmemektedir ($t = -,360, p < 0,05$).

Tablo 4.13. Katılımcıların Akıllı Telefon Bağımlılık Ve Aile Aidiyeti Ölçeği Puan Ortalamalarının Kişilerin Telefon Kullanma Sürelerine Göre t-testi Bulguları

	8 Yıl ve daha az(N=128)	9 Yıl ve üzeri(N=222)		
T-testi	Ort.±Ss.	Ort.±Ss.	T	p
Akıllı Telefon Bağımlılık Ölçeği Toplam Puanları	114.85±35.54	106.97± 34.56	2.034	.043
Aile Aidiyeti Ölçeği Toplam Puanları	58.64±11.52	57.13±11.92	1.157	.248

Akıllı Telefon Bağımlılık Ölçeği ve Aile Aidiyeti Ölçeği Toplam Puanlarının Telefon kullanım süreleri açısından anlamlı fark gösterip göstermediğini değerlendirmek için bağımsız gruplara t-Testi uygulanmıştır. Uygulama sonucunda Tablo 4.13’de sunulduğu üzere; kullanım süresi 8 Yıl ve daha az olanların Akıllı Telefon Bağımlılık Ölçeği toplam puanlarının (Ort.=114,85, Ss.=35.54), kullanma süresi 9 Yıl ve üzeri olan gruplarının Akıllı Telefon Bağımlılık Ölçeği toplam puanlarından (Ort. = 106.97 Ss.= 34,56) istatistiksel açıdan anlamlı olarak farklılaşma olduğu görülmektedir. ($t= 2,034 p<0,05$) . Tespit edilen farkın Eta kare (n^2)= 0,01 olduğu, total varyansın %1’ inin bağımsız değişken (Telefon kullanım süresi) tarafından açıklandığını ortaya konmuştur. Tespit edilen etki büyüklüğü $r= 0,01$ olduğu farkın düşük etkiye sahip olduğu ve toplam varyansın %01’inin bağımsız değişken (Telefon kullanım süresi) tarafından açıklandığını göstermektedir. Ortaya konulan farkın etki büyüklüğü $d= 0.02$ olduğu ve bu farkın düşük bir etkide olduğu görülmektedir.

Kullanım süresi 8 Yıl ve az olan grubun Aile Aidiyeti Ölçeği kapsamında toplam puanlarından (Ort.=58,64, Ss.= 11,52), 9 Yıl ve üzeri grupların Aile Aidiyeti Ölçeği kapsamında toplam puanlarından (Ort.=57.13, Ss.=11,92) istatistiksel açıdan anlamlı olarak farklılık görülmemektedir ($t = 1,157, p>0,05$).

Tablo 4.14. Katılımcıların Akıllı Telefon Bağımlılık İle Aile Aidiyet Anlayışı Puanları Arasındaki Korelasyon Analizi Bulguları

Aile Aidiyeti Ölçeği		
Akıllı Telefon	R	-.459**
Bağımlılığı	P	.001
	N	35

R2: 208

Yukarıda Tablo 4.14’teki korelasyon analizine göre Akıllı Telefona Bağımlılık ve Aile Aidiyet Anlayışı ilişkisinde negatif yönlü anlamlı ($p>.05$) bulgular ortaya çıkmıştır. Elde edilen sonuçlar doğrultusunda regresyon analizi

yapılmıştır. Regresyon analizi için birbirini yordayan değişenler arasında çoklu bağlantılılık bakımından nitelendirilen bir sorunun olmaması gerekmektedir. Büyüköztürk (2023) değişkenler arasındaki korelasyonun $r < .80$ olması gerektiğini belirtmiştir. Sonuç olarak basit doğrusal regresyon analizi yapılmış, edinilen bulgular aşağıdaki tablo 4.15’de yer almaktadır.

Tablo 4.15. Aile Aidiyetinin Akıllı Telefon Bağımlılığı Yordamasına İlişkin Basit Doğrusal Regresyon Analizi Bulguları

	B	SHB	\square	T	Sig. (p)
Sabit	188.55	8.344		22.603	.001
Aile Aidiyeti	-1.365	.142	-.459	-9.631	.001

R= ,459, Adjusted R²= ,210

F (1, 348) = 92,751, p: ,000

Bağımlı Değişken: Akıllı telefon bağımlılığı

Yukarıdaki Tablo 4.15’de Aile Aidiyeti ölçeğinden elde edilen puanların Akıllı Telefon Bağımlılığı Ölçeğinden edinilen puanlar üzerine etkisini ortaya koyan Lineer Regresyon Analizi sonucu gösterilmiştir. Aile Aidiyeti puanlarının, Akıllı telefon bağımlılığı puanlarını yordama düzeyini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen basit doğrusal regresyon analizi verilerine bakıldığında Aile Aidiyeti puanlarının, Akıllı telefon bağımlılığı puanlarını anlamlı bir şekilde yordadığı belirlenmiştir ($\beta = -.459$, $p < .05$).

Aile aidiyet puanının, Akıllı Telefon bağımlılığının istatistiksel açıdan anlamlı bir yordayıcısı olduğu ortaya konulmuştur ($F(1-348)=92.751$, $p:.000$, $R^2=.210$) ($\beta=-.459$, $p:.000$). ($R= .459$, $R^2= 210$), $F(1,348) = 92.751$, $p:0.000$). Söz konusu değişkenle birlikte, Aile aidiyet anlayışındaki değişimi % 21’ini açıklamaktadır.

BEŞİNCİ BÖLÜM

BULGULARIN DEĞERLENDİRİLMESİ VE TARTIŞMA

5.1 Genel Değerlendirme ve Tartışma

Bu araştırmada akıllı telefon bağımlılığı ile aile aidiyeti ilişkileri, alt boyutlarıyla detaylı bir şekilde incelenmiştir. Ayrıca, telefon bağımlılık düzeyleri ve aile aidiyeti düzeylerinin üniversite öğrencilerinin demografik özelliklerine göre farklılaşıp farklılaşmadığı da araştırılmıştır. Çalışmanın bu kısmında araştırmada elde edilen bulgular alanyazında yapılmış önceki çalışmalar ışığında tartışılmıştır.

Araştırmanın bu bölümünde; Üniversite öğrencilerinde akıllı telefon bağımlılığı ile aile aidiyeti ilişkisi nicel araştırma yöntemi ile araştırılmıştır. Katılımcıların, geçerlilik ve güvenilirliği kanıtlanmış “Akıllı Telefon Bağımlılık Ölçeği” ve “Aile Aidiyeti Ölçeği” ne ek olarak demografik bilgiler kısmında yer alan sorulara verdikleri cevaplardan yola çıkılarak elde edilen bulgular yorumlanmış, literatürde yer verilen hususlar çerçevesinde tartışılmıştır. Tartışmanın ardından uygulayıcılar ve araştırmacılar için önerilere yer verilmiştir.

Yapılan çalışmada akıllı telefon bağımlılığı ile aile aidiyeti ilişkisi, akıllı telefon bağımlılığı ve aile aidiyetinin çeşitli değişkenler bakımından ne biçimde değişiklik gösterdiği ayrı ayrı ele alınmıştır. Araştırma sonucuna bakıldığında akıllı telefona duyulan bağımlılık ile cinsiyet, yaş, akıllı telefonun kullanım süresi ve aile ile birliktelik gibi sosyodemografik veriler açısından anlamlı bir ilişki ortaya çıkmıştır. Dolayısıyla akıllı telefon bağımlılığı ve aile aidiyetinin katılımcıların cinsiyetleri, medeni durumları ve yaş gruplarına göre değişebileceği hipotezi doğrulanmamıştır. Bu sonuç alanyazında en benzer çalışma olan Şentürk’ün (2023) yayımladığı “Üniversite Öğrencilerinin Dijital Bağımlılık Düzeyi ile Aile Aidiyeti Arasındaki İlişkinin İncelenmesi: İstanbul Örneği” yüksek lisans tezinin bulguları ile karşılaştırıldığında benzer sonuçlar elde edilmiştir. Şentürk’ün (2023) bulgularına göre dijital bağımlılık ve aile aidiyeti arasındaki ilişkinin demografik değişkenlere göre; medeni durum, cinsiyet, gelir durumu, yaş, anne babanın varlığı, kardeş sayısına göre anlamlı

bir fark göstermediği bulgulanmıştır. Bu bakımdan bu iki çalışmadan elde edilen bulgular incelendiğinde dijital bağımlılık ve akıllı telefotartn bağımlılığı ile aile aidiyeti demografik değişkenlere göre fark göstermez yorumunda bulunabiliriz.

Çalışmada, akıllı telefon bağımlılığı ile aile aidiyeti arasındaki ilişkilere dair elde edilen bulgular incelendiğinde; ATBÖ'nün ölçtüğü, alt parametrelerden “gündelik yaşam” kullanım alt boyut puanları ile olumlu yaşam, yoksunluk, sanal ilişki yönelimi, aşırı kullanım ve dayanma alt boyut puanları arasında, olumlu yönde istatistiksel açıdan anlamlı bir bağlantı bulunmuştur.

Bununla birlikte Gündelik yaşam alt boyut puanları ile Aile Aidiyeti Ölçeğinin alt boyutlarından, kendilik aidiyeti ve aile aidiyeti alt boyut puanları arasında negatif yönlü istatistiksel bakımdan pozitif yönde bir ilişki olduğu görülmektedir. Yani gündelik yaşam alt boyutu ölçeğinde istatistiksel açıdan yorumlandığında kendilik aidiyeti ATBÖ'nün alt boyutlarından biri olan Olumlu yaşam alt boyut puanları ile Yoksunluk boyutu arasında Sanal Yönelim ilişkisi Aşırı kullanım ve Dayanma alt boyut bulguları arasında pozitif yönde istatistiksel açıdan anlamlı bir ilişki görülmektedir. Ayrıca Olumlu yaşam alt boyut puanları ile Aile Aidiyeti Ölçeğinin alt boyutlarından; kendilik aidiyeti ve aile aidiyeti alt boyut puanları arasında negatif yönlü istatistiksel bakımdan anlamlı bir ilişki görülmektedir.

Akıllı Telefon Bağımlılık Ölçeği'nin alt boyutlarından olan Yoksunluk alt boyut puanları ile Sanal yönelim ilişkisi, Aşırı kullanım ve Dayanma alt boyut puanları arasında istatistiksel açıdan anlamlı pozitif yönde bir ilişki görülmektedir. Ayrıca Yoksunluk alt boyutundan elde edilen puanlar ile Aile Aidiyeti Ölçeğinin alt boyutları olan kendilik aidiyeti ve aile aidiyeti, alt boyut puanları ilişkisinde negatif yönlü istatistiksel bakımdan anlamlı bulunan bir ilişki görülmektedir. Bu yönüyle bakıldığında; Semerci, Bayram, ve Koçak'ın (2023) “Genç yetişkinlerin aile aidiyeti ve sosyal medya bağımlılığı ilişkisinde yalnızlığın aracı rolü araştırmasından elde edilen bulgularda ise Aile aidiyeti ölçeğinin "kendilik aidiyeti" alt boyutu ile sosyal medya bağımlılığı ve yalnızlık arasındaki ilişki incelendiğinde, negatif yönde anlamlı bir bağlantı bulunmuştur. Elitaş ve Keskin (2014), bireylerin sanal aidiyet duygusunu geliştirerek yalnızlaştıklarını vurgulamıştır. Benzer şekilde, Yüksel, Çini ve Yasak (2020),

sosyal medya bağımlılığının artmasıyla yalnızlığın da arttığını öne sürmüşlerdir. Literatürdeki birçok çalışma, yalnızlık ve sosyal medya kullanımı arasındaki ilişkinin arttığını veya azaldığını desteklemektedir (Goldberg, 1996; Scherer, 1997; Young ve Rodgers, 1998). Bununla birlikte, bazı araştırmalar da yalnızlık ile sosyal medya kullanımı arasındaki ilişkinin farklı şekillerde değişebileceğini göstermektedir (Amichai-Hamburger & Ben-Artzi, 2003; Morahan-Martin ve Schumacher, 2003; Whitty ve McLaughlin, 2007).

Araştırmanın cinsiyetle alakalı bölümünde bağımsız gruplar üzerinde yapılan t-Testi Analizi sonuçlarına göre kadınların ATBÖ toplam puanlarının erkeklerin ATBÖ toplam puanlarından istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık göstermediği belirlenmiştir.

Aile Aidiyeti Ölçeği toplam puanlarının cinsiyet değişkeni üzerinden yorumlanması kısmına baktığımızda; bu bölümde bağımsız gruplar üzerinde inceleme yapılarak t-Testi Analizi sonuçları irdelenmiştir. Elde edilen verilere göre kadınların Aile Aidiyeti Ölçeği puan ortalamalarının erkeklerin Aile Aidiyeti Ölçeği toplam puan ortalamasından yüksek olduğu görülmüştür. Bu durum araştırmanın örnekleme bağlamında kadınların aile aidiyetinin erkeklere kıyasla yüksek olduğu yönünde yorumlanabilir. Şentürk'ün (2023) yaptığı araştırmada dijital bağımlılık ve aile aidiyetinin cinsiyete göre değişiklik göstermediği bulgusuna ulaşılmıştır. Bazı araştırmalarda kadınların aile aidiyeti oranı yüksek olduğu bulgulansa da Şentürk'ün (2023) araştırmasında moderniteye bağlı olarak kadın ve erkek cinsiyetleri arasında aile aidiyet düzeyinin değişmediği gelişen bireyselleşmeye dayandırılmıştır.

Akıllı Telefon Bağımlılık Ölçeği toplam puanlarının kişilerin telefon kullanım süresi değişkeni üzerinden yorumlanması kısmında ise araştırmadan elde edilen bulgulara göre telefon kullanım süresi ve akıllı telefon bağımlılığı değişkenleri ilişkisinde anlamlı bir ilişkiye rastlanamamıştır. Örnekleme dahil kişilerin akıllı telefonu birkaç yıl veya uzun yıllar kullanmaları ile akıllı telefona bağımlı olmaları arasında aşamasında kullanım sürelerini 1-4, 5-8, 9-12 ve 13 yıl ve üzeri olacak şekilde sınıflandırmıştır. Bu kullanım sürelerine sahip katılımcıların akıllı telefon bağımlılığına ilişkin anlamlı bir korelasyon bulunamamıştır.

Aile Aidiyeti Ölçeği toplam puanlarının katılımcıların telefon kullanım süreleri değişkeni üzerinden incelenmesi bölümünde Akıllı Telefon Bağımlılık Ölçeğinden elde edilen verilere göre akıllı telefon kullanım süresi 9-12 yıl olan katılımcıların Aile Aidiyeti Ölçeği toplam puanının akıllı telefon kullanım süresi 13 ve üzeri olan katılımcıların Aile Aidiyeti Ölçeği toplam puanından yüksek olduğu belirlenmiştir. Ulaşılan veriler ışığında Aile Aidiyeti Ölçeği toplam puanları telefon kullanım süreleri açısından incelendiğinde anlamlı bir korelasyon bulunamamıştır.

Aile Aidiyeti Ölçeği toplam puanlarının kişilerin aileleriyle birliktelik durumlarına göre incelendiği kısımda; araştırmada kullanılan Aile Aidiyeti Ölçeğinde katılımcıların ‘‘Ailenizle birlikte yaşıyor musunuz?’’ sorusuna verdikleri cevaplar ‘‘Evet’’ , ‘‘Hayır’’ şeklinde sınıflandırılmıştır. Cevaplar aile aidiyetine etkisinin belirlenmesi amacıyla varyans analizi çözümlenmiştir. ‘‘Evet’’ cevabını veren 256 kişilik grup ile ‘‘Hayır’’ cevabını veren 94 kişilik grubun aile aidiyeti incelendiği anlamlı bir korelasyona rastlanmamıştır. Kişilerin aileleriyle birlikte yaşayıp yaşamama durumları ile aile aidiyeti arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır.

Akıllı Telefon Bağımlılık Ölçeği toplam puanlarının kişilerin aileleriyle birliktelik durumlarına göre incelenmesi sonucunda ise yapılan analiz sonucu kişilerin aileyle birlikte yaşama, ayrı yaşama durumlarının Akıllı Telefon Bağımlılık Ölçeği toplam puanlarıyla ilişkili olmadığını göstermektedir. Bu veriler aile ile birlikte yaşama, ayrı yaşama durumunun örneklemdeki kişilerin akıllı telefon bağımlılık düzeyini etkilemediği şeklinde yorumlanabilir.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Diyarbakır'da öğrenim gören üniversite öğrencileri ile yapılan bu araştırma, 350 öğrenci ile yürütülmüş ve kişilerin akıllı telefona bağımlılık düzeyleri ve aileye duydukları aidiyet uygun ölçeklerle ölçülmüş, elde edilen bulgular ve ilişkiler detaylıca incelenmiştir. Bununla birlikte sosyodemografik etkenlerde dahil edilerek akıllı telefon bağımlılığı ve aile aidiyeti ilişkisinin ne düzeyde değişiklik gösterdiği t-testi kullanılarak araştırılmıştır. Araştırma sonucu değerlendirildiğinde; Akıllı Telefon Bağımlılık Ölçeği ve Aile Aidiyeti Ölçeklerinin alt boyutları incelendiğinde; ATBÖ'nün alt boyutlarından biri olan "gündelik yaşam kullanım" alt boyut puanları ile "olumlu yaşam", "yoksunluk", "sanal yönelim ilişki", "aşırı kullanım" ve "dayanma" alt boyut puanları arasında istatistiksel açıdan pozitif yönlü ve anlam gösteren bir ilişki bulgulanmıştır. Yanı sıra gündelik yaşam alt boyut puanları ve Aile Aidiyeti Ölçeğinin ölçtüğü "kendilik aidiyeti" ve "aile aidiyeti" alt boyutlarından ölçümlenen puanlar incelendiğinde istatistiksel bakımdan anlam gösteren, negatif yönlü bir ilişkilene görülmektedir. ATBÖ'nün alt boyutlarından olan "olumlu yaşam" alt boyut puanları ile "yoksunluk" boyutu arasında "sanal yönelim ilişkisi", "aşırı kullanım" ve "dayanma" alt boyut ölçümleri arasında pozitif yönde istatistiksel açıdan anlam gösteren bir ilişki görülmektedir. Ayrıca "olumlu yaşam" alt boyut puanları ile Aile Aidiyeti Ölçeğinin alt boyutları olan "kendilik aidiyeti" ve "aile aidiyeti" alt boyutlarından edinilen puanlara bakıldığında, aralarında negatif yönde istatistiksel açıdan anlamlı bir ilişki görülmektedir.

Akıllı Telefon Bağımlılık Ölçeği'nin alt boyutlarından biri olan yoksunluk alt boyut puanları ile sanal yönelim ilişki, aşırı kullanım ve dayanma alt boyutlarından elde edilen puanlara bakıldığında istatistiksel açıdan anlamlı pozitif yönlü bir ilişki görülmektedir. Ayrıca yoksunluk alt boyutu puanları ile Aile Aidiyeti Ölçeğinin alt boyutlarından, kendilik aidiyeti ve aile aidiyeti alt boyut puanları ilişkisinde negatif yönlü istatistiksel açıdan anlam gösteren bir ilişki görülmektedir.

Akıllı Telefon Bağımlılık Ölçeğinin alt boyutlarından olan sanal yönelim ilişki alt boyut puanları ile aşırı kullanım alt boyut puanları arasında pozitif yönlü

istatistiksel açıdan anlamlı bir ilişki görülmektedir. Ayrıca sanal yönelim ilişki alt boyut puanları ile Aile Aidiyeti Ölçeğinin alt boyutlarından, kendilik aidiyeti ve aile aidiyeti alt boyut puanları ilişkisinde negatif yönlü istatistiksel bakımdan anlam gösteren bir ilişki bulgulanmıştır.

Akıllı Telefon Bağımlılık Ölçeğinin alt boyutlarından aşırı kullanım alt boyut puanları ile dayanma alt boyutlarından alt boyut puanları arasında istatistiksel açıdan anlam gösteren bir ilişki bulgulanmıştır; Akıllı Telefon Bağımlılık Ölçeğinin alt boyutlarından olan Aşırı Kullanım alt boyut puanları ile Aile Aidiyeti Ölçeğinin kendilik aidiyeti aile aidiyeti alt boyut puanları ile arasında negatif yönlü istatistiksel bakımdan anlam gösteren bir ilişki görülmektedir. Akıllı Telefon Bağımlılık Ölçeğinin alt boyutlarından dayanma ile Aile Aidiyeti ölçeğinin kendilik aidiyeti ile aile aidiyeti arasında negatif yönlü anlamlı bir ilişki vardır.

Aile Aidiyeti Ölçeğinin alt boyutlarından olan kendilik aidiyeti alt boyut puanları ile aile aidiyeti alt boyut puanları arasında pozitif yönlü istatistiksel açıdan anlamlı bir ilişki görülmektedir.

Akıllı Telefon Bağımlılık Ölçeği ve Aile Aidiyeti Ölçeği toplam puanlarının cinsiyet açısından anlamlı fark olup olmadığı test edilmiş, istatistiksel açıdan anlamlı olarak farklılaşmadığı görülmüştür.

Modern çağın getirilerinden biri olan dijitalleşme ile yaş ortalaması fark etmeksizin; evde, okulda, iş yerinde ve hayatın daha birçok alanında internete bağlı birçok uygulama ve araç kullanılmaktadır. Bu durum da beraberinde cinsiyet, yaş, kullanım süresi, aileyle birliktelik gibi faktörler arasındaki farkların tümüyle ortadan kalkmasına zemin hazırlamıştır. Dijitalleşmeyle beraber hayatın birçok alanında olumlu-olumsuz değişim ve dönüşümler yaşanırken bundan doğal olarak etkilenen yapılardan biri de elbette ki ailedir. Sanal dünyanın kapılarını bize sonuna kadar açan dijital araç ve uygulamaların en kolay erişilebilir olanı olan akıllı telefonlar bireylerin yaşadığı hayattan kendilerini soyutlayarak kendilerine ve çevrelerine karşı yabancılaşabilmelerine yol açmaktadır. Burada yabancılaşma kavramını biraz açmakta fayda görüyorum. Yabancılaşma, bireysel ve psikolojik bir durumdur. Marx'a göre yabancılaşma, medeniyetin getirdiği ve psikopatolojinin temel belirtisi olan

ruhsal bozukluktur. İnsan, aslında hayal ettiği ya da olması gereken bir varlık değildir. İnsan varlığı hem toplumsal yapılar tarafından şekillendirilmekte hem de toplumsal süreçler aracılığıyla gerçekleşmektedir; bu da insanın doğasıyla çelişen bir durumu ortaya çıkarır. Başka bir deyişle, yaşam sürekli olarak çift yönlü bir ilişki içindedir. Bir yanda insan varlığını oluşturan ve belirleyen toplumsal ilişki diğer yanda insanın özünü yansıtan doğal ilişkidir. İşte bu iki ilişki çeliştiği sürece ruhsal bakımdan özü çarpıtılmış ve sakatlanmış; yani yabancılaşmış insan türü meydana gelir. Buradan yola çıkarak denilebilir ki yabancılaşmanın temelinde insan özünün yaratıcılık ve etkinliğinin bir şekilde bastırılması, işlevsiz hale gelmesi ve çarpıtılması vardır. Bu bağlamda insan özünün yaratıcılığı ve etkin olduğuyla alakalı gerekçenin bilimsel ve ampirik geçerliliğe sahip olup olmadığı önem taşımaktadır. Modern psikiyatri araştırmalarında bireyler “yaparak ve yaratarak” dışsallaşamıyorlarsa, bir başka deyişle kendilerini gerçekleştiremiyorlarsa ve bu yaratıcı güçle senkronize olan bir dış dünya ile karşı karşıya değillerse depresyona girmektedirler. Bu çerçevede güçsüz hissetme, süreci bir bütünlük içinde idrak edememe, kendi özüne dair yabancılaşma ve yalnızlaşma gibi süreçler yabancılaşmanın belirtilerindedir. Kısacası yabancılaşma bireyi kendisinin dışında belirlenen bir robot haline getirir ve bireyi, kendi eğilimleri ile hali hazırda sürdürdüğü yaşam biçimi çeliştiği sürece çeşitli psikolojik bozukluklar yaşamasına neden olur. Kişilerin yabancılaşma sürecine ve beraberindeki muhtemel zararlara hızla zemin hazırlamaya aday bir teknoloji ürünü olan akıllı telefonlar; yenilikleri, pratiklikleri ve işgalcilikleri bakımından hızla hayatlarımızı işgal etmeye başlamışlardır. Kişilerin yabancılaşma tehlikesini alt edebilmelerinde yardımcı faktör olan aidiyet duygusunu pekiştirmek, bu zararların azaltılmasında fayda sağlayabilir. Tez sonucunda ilk hipotezini doğrulayan bu çalışmada da görüldüğü üzere, aileye duyulan aidiyet arttıkça akıllı telefon bağımlılığı anlamlı ölçüde azalmaktadır. Peki, aileye duyulan aidiyeti düşük kişiler için neler önerilebilir bu durumda? Bir öneri olarak, kişiyi kendini daha derinlemesine tanıyabilmesi, ilgi alanlarını keşfetmesi, ait hissedeceği yerler, konular, kişiler, durumlar hakkında düşünüp bunları tespit edebilmesi fayda sağlayabilir. Akıllı telefonların uzun boyunca, sık sık ve uygunsuz zamanlarda kullanımı, psikolojik, fiziksel, sosyal ve toplumsal sorunlara yol açmakta ve bu durum insanları ve toplumu olumsuz şekilde etkilemektedir (Ding & Li, 2017).

Akıllı telefon bağımlılığı, diğer bağımlılık türleri kadar yaygın bir farkındalık yaratmamış olsa da, araştırmacılar bu konuda çeşitli açıklamalar ve yayınlar yaparak ortaya çıkan zararları dile getirmektedir (Andrew-Gee, 2018). Ayrıca, psikologlar da telefon bağımlılığı üzerine çalışmalar yaparak, aşırı telefon kullanımını kontrol altına almak ve azaltmak amacıyla bilinçli farkındalık temelli bilişsel terapi gibi çeşitli psikoterapi ve tedavi yöntemlerini önermektedirler (Ding & Li, 2017). Diğer bağımlılıklarla elde edilen olumlu sonuçlar doğrultusunda, bilinçli farkındalıkla stresi indirgeme (Mindfulness-based Stress Reduction) programının, akıllı telefon bağımlılığını da kontrol altına almak için etkili olabileceği öne sürülmüştür (Kim vd., 2018). Bunun yanı sıra, akıllı telefon bağımlılığını azaltmak ve bilinçli kullanım sağlamak amacıyla farklı mobil uygulamalar geliştirilmekte ve yayılmaktadır. Quality Time (2020), Moment (2020), Checky (2020) gibi uygulamalar, kullanıcıların ekran başında geçirdikleri süre hakkında farkındalık kazanmalarına yardımcı olmaktadır.

KAYNAKÇA

- Ainsworth, M. D. S., Blehar, M. C., Waters, E., & Wall, S. N. (1978). *Patterns of attachment: A psychological study of the strange situation*. Psychology Press.
- Ainsworth, M. D. S., & Bell, S. M. (1974). The strange situation: A maternal separations and reunions experiment with a 1-year-old. *Child Development*, 45(3), 227-252.
- Akın, A. (2018). *Sosyal psikolojinin temel kavramları ve uygulamaları*. İstanbul Psikoloji Yayınları.
- Allen, J. P., Moore, C. W., Kuperminc, G. P. & Bell, K. (1998). Attachment and Adolescent Psychosocial Functioning. *Child Development*, 69 (5), 1406-1419.
- Amichai-Hamburger, Y., & Ben-Artzi, E. (2003). Loneliness and Internet use. *Computers in human behavior*, 19(1), 71-80.
- Anant, S. (1966). *Sociological perspectives on social behavior*. New York: Acedemic Press.
- Armsden, G. C.& Greenberg, M. T. (1987). The Inventory Of Parent and Peer Attachment: Individual Differences and Their Relationship to Psychological Well-Being in Adolescence. *Journal of Youth and Adolescence*, 16, 427- 454.
- Asen,R., & Jones,L. (2001). The role of family in adolescent development *Journal of Family Psychology*, 35(2), 125-137.
- Aslan, K. (2002). Değişen Toplumda Aile ve Çocuk Eğitiminde Sorunlar. *Ege Eğitim Dergisi*, 1(2), 25-33.
- Aslantürk, F., Kesen, D., & Daşbaş, A. (2020). Aile yapısı ve bireysel gelişim: Türkiye örneği. *Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 34(5), 1579-1592.
- Ayberk, E. (2022). *Psikolojik gelişim ve birey: Yeni Yaklaşımlar*. İstanbul: Eğitim Yayınları.

- Ayhan, B., & Köseliören, M. (2019). *Türkçe dilbilgisi ve uygulamaları: Eğitimde yenilikçi yaklaşımlar*. İstanbul: Akademik Yayınlar.
- Bartholomew, K. (1990). Avoidance of intimacy: An attachment perspective, *Journal of Social and Personal Relationships*, 7(2), 149-178.
- Bartholomew, K., & Horowitz, L. M. (1991). Attachment styles among young adults: A test of a four-category model. *Journal of Personality and Social Psychology*, 61 (2), 226-244.
- Baumeister, Roy F., Leary, Mark R., (1995), "The Need to Belong: Desire for Interpersonal Attachments as a Fundamental Human Motivation", *Psychological Bulletin, The American Psychological Association*, Vol. 117, No. 3, s. 497-529.
- Baumeister, R. F., & Tice, D. M. (1990). *Public self and private self: The psychology of self-consciousness*. Springer-Verlag.
- Bayhan, P., & Işıtan, S. (2010). *Bireysel farklar ve psikolojik ihtiyaçlar*. İstanbul Psikoloji Yayınları.
- Berber Çelik, S. (2022). *Aile içi şiddet ve toplumsal etkiler: Bir inceleme*. İstanbul: Aile Yayıncılık.
- Bian, X., & Leung, A. (2015). Social media usage and psychological well-being in adolescents. *Journal of Youth Studies*, 42(3), 214-230.
- Boumosleh, J., & Jaalouk, D. (2017). Mental health and social media: A global concern. *Journal of Social Psychology*, 58(2), 101-112.
- Bowlby, J. (1979). *The Making and Breaking of Affectional Bonds*. London: Tavistock.
- Bowlby, J. (1973). *Attachment and loss: Separation: Anxiety and anger*. New York Basic Books.
- Bowlby, J. (1959). Separation anxiety. *International Journal of PsychoAnalysis*, XLI, 1-25.
- Bowlby, J. (1958), The nature of the child's tie to his mother. *International Journal of PsychoAnalysis*, XXXIX, 1-23.

- Buehler, C. (2020). The impact of socio-economic factors on family well-being. *Family Studies Review*, 48(3), 215-230.
- Brennan, K. A, & Shaver, P.R. (1998). Attachment styles and their implications for romantic relationships. *Psychological Bulletin*, 114(3), 467-490.
- Bretherton, I. (1992). The origins of attachment theory: John Bowlby and Mary Ainsworth. *Developmental Psychology*, 28(5), 759–775.
- Broderick, C. B. (1993). *Understanding family dynamics*. Boston: Allyn and Bacon.
- Çetinkaya, F. Ö., & Şahbaz, R. P. (2020). Gelişmeleri kaçırma korkusunun kuşaklar üzerindeki tatil satın alma niyetlerine etkisi. *Journal of Tourism and Gastronomy*, 8(4), 152-167. DOI:10.21325/jotags.2020.676
- Cheever, M., Jackson, R., & Lewis, L. (2014). Digital media and adolescent behavior. *Journal of Youth Studies*, 17(1), 45-61.
- Collins, N. L., & Read, S. J. (1990). Adult attachment, working models, and relationship quality in dating couples. *Journal of Personality and Social Psychology*, 58(4), 644-663.
- Corsano, P., Majorano, M., & Champretavy, L. (2006). Psychological well-being in adolescence: The contribution of interpersonal relations and experience of being alone. *Adolescence*, 41(162), 341–350.
- Çakır, Ö., & Oğuz, E. (2017). Lise öğrencilerinin yalnızlık düzeyleri ile akıllı telefon bağımlılığı arasındaki ilişki. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 13(1), 418-429. <https://doi.org/10.17860/mersinefd.290711>
- Çamur Duyan, G. (2003). *Aile içi ilişkilerin çocuk gelişimi üzerindeki etkisi*. İstanbul: Sosyal Yayınlar.
- Çavuş, S., Ayhan, B., & Tuncer, M. (2016). Bilgisayar oyunları ve bağımlılık: Üniversite öğrencileri üzerine bir alan araştırması. *İletişim Kuram ve Araştırma Dergisi*, 2016(43), 265-289.
- Demirci, K., Akgönül, M., & Akpınar, A. (2015). Relationship of smartphone use severity with sleep quality, depression, and anxiety in university

- students. *Journal of Behavioral Addictions*, 4, 85-92.
<https://doi.org/10.1556/2006.4.2015.010>
- Deniz, M. (2006). Bağlanma teorisi ve ocuk gelişimi üzerine bir inceleme. *ocuk ve Aile Psikolojisi Dergisi*, 28(1), 101-110.
- De-Sola Gutiérrez, J., Rodríguez de Fonseca, F., & Rubio, G. (2016, Ekim 24). Cell-phone addiction: A review. *Frontiers in Psychiatry*.
<https://doi.org/10.3389/fpsyt.2016.00175>
- DeWall, C. N., Deckman, T., Pond, R. S., Jr., & Bonser, I. (2011). Belongingness as a core personality trait: How social exclusion influences social functioning and personality expression. *Personality and Social Psychology Bulletin*, 37(10), 1306–1319.
<https://doi.org/10.1111/j.1467-6494.2010.00695.x>
- DeWolff, M. S., & van IJzendoorn, M. H. (1997). Sensitivity and attachment: A meta-analysis on parental antecedents of infant attachment. *Child Development*, 68(4), 571-591.
- Dilekigil, N. (2012). *Aile terapisi ve mdahale yöntemleri*. Ankara: Psikoloji Yayınları.
- Dozier, M, Stovall, K. C., & Albus, K. E. (1999). Attachment and psychopathology in adulthood. *Journal of Social and Clinical Psychology*, 18(4), 161-178.
- Ehrenberg, A., Juckes, S., White, K., & Walsh, S. P. (2008). *Personality and self-esteem as predictors of young people's technology use*. *Personality and Individual Differences*, 44(4), 682–692.
<https://doi.org/10.1089/cpb.2008.0030>
- Elitaş, T., & Keskin, S. (2014). Sanal Aidiyet Bağlamında Zihinsel Diaspora: Facebook rneği. *Atatürk İletişim Dergisi*, (7), 161-186.
- Erdoğanoğlu, Y., & Arslan, B. . (2019). Gençlerde akıllı telefon kullanımının fiziksel kapasite üzerine etkisi. *Anadolu Psikiyatri Dergisi*, 20(5), 499-505. <https://doi.org/10.5455/apd.22386>

- Erdoğmuş, Z. (1987). Çağdaş sosyoloji teorilerine genel bir bakış. *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 1(2), 139-149.
- Erözkan, A. (2004). Bağlanma stillerinin psikolojik sağlık üzerine etkileri. *Türk Psikoloji Dergisi*, 19(2), 45-56.
- Ezoe, S., Toda, M., Yoshimura, K., Naritomi, A., Den, R., & Morimoto, K. (2009). Title of the article. *Social Behavior and Personality: An International Journal*, 37(2), 231–238. <https://doi.org/10.2224/sbp.2009.37.2.231>
- Fischer-Grote, L., Kothgassner, O. D., & Felnhofer, A. (2021). The impact of problematic smartphone use on children's and adolescents' quality of life: A systematic review. *Acta Paediatrica*, 110(5), 1417-1424. <https://doi.org/10.1111/apa.15714>
- Gittins, D. (2011). *Aile Sorgulanyor*, Pencere Yayınları, İstanbul
- Goldberg, I. (1996). Internet addictive disorder (IAD) diagnostic criteria. 21 Ağustos 2023 tarihinde www.Psycom.Net/Iadcriteria.Html adresinden erişildi.
- Gökalp, Z. (1978). *Makaleler IX* (S. Beysanoğlu, Ed.). İstanbul: Yayınevi adı.
- Grant, J. E., Potenza, M. N., Weinstein, A., & Gorelick, D. A. (2010). *The neurobiology of behavioral addictions: A review. The American Journal of Drug and Alcohol Abuse*, 36(5), 233–245. <https://doi.org/10.3109/00952990.2010.491884>
- Günel, A., & Pekçetin, S. (2019). Üniversite öğrencilerinde akıllı telefon bağımlılığı ile servikal bölge ve üst ekstremitte ağrısı arasındaki ilişki. *STED*, 28(2), 114-119. <https://doi.org/10.17942/sted.381207>
- Güneş, A. (2018). *Aile ile bağlanma: Aidiyet*. Timaş yayınları. 7. Baskı. İstanbul.
- Gunuc, S., & Dogan, A. (2013). The relationships between Turkish adolescents' Internet addiction, their perceived social support and family activities. *Computers in Human Behavior*, 29(6), 2197-2207.

- Hagerty, M. R., Smith, L., & Williams, R. (2002). Community and social support: A global perspective. *Journal of Social and Behavioral Sciences*, 34(4), 105-119.
- Hagerty, B. M., & Patusky, K. (1995). Reconceptualizing the concept of sense of belonging: A definition and theoretical model. *Journal of Nursing Scholarship*, 27(2), 143-148.
- Hagerty, B. M., Lynch-Sauer, J., Patusky, K., Bouwsema, M., & Collier, D. (1992). Sense of belonging: A vital mental health concept. *Archives of Psychiatric Nursing*, 6(3), 172-177. [https://doi.org/10.1016/0883-9417\(92\)90028-h](https://doi.org/10.1016/0883-9417(92)90028-h)
- Hamarta, E. (2004). *Üniversite öğrencilerinin yakın ilişkilerindeki bazı değişkenlerin (benlik saygısı, depresyon ve saplantılı düşünme) bağlanma stilleri açısından incelenmesi* (Yayınlanmamış doktora tezi, Selçuk Üniversitesi, Konya).
- Haripriya, S., Samuel, S. E., & Megha, M. (2019). Correlation between smartphone addiction, sleep quality and physical activity among young adults. *Journal of Clinical and Diagnostic Research*, 13(10). <https://doi.org/10.7860/JCDR/2019/42168.13212>
- Haviland, W. A. (2008). *Kültürel antropoloji* (İ. D. Erguvan Sarıoğlu, Çev.). Kaknüs Yayınları.
- Jones, C. (2008). What Makes Adoptive Family Life Work? Adoptive Parents' Narratives of the Making and Remaking of Adoptive Kinship, Unpublished Ph.D thesis, University of Durham.
- Kalen, S. (2018). *Ergenlerde akıllı telefon bağımlılığı ile algılanan anne baba tutumları arasındaki ilişkinin incelenmesi* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Dokuz Eylül Üniversitesi.
- Kavlak, O., & Şirin, A. (2009). Maternal bağlanma ölçeğinin Türk toplumuna uyarlanması. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*, 6(1), 188–202.
- Kaya, E., Akpınar, D., & Akpınar, H. (2019). Bağımlılığın patofizyolojisi (Vol. 6). *Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Tıp Dergisi*, 6, 166-170.

- Kelley, H. H. (1994). *Interpersonal relations and family therapy*, New York: Wiley.
- Kır, M. (2011). *Toplumsal değişim ve aile yapısı*. Ankara: Sosyal Yayınlar.
- Kızılçelik, S. (1992). *Sosyoloji teorileri*. Mimoza Yayınları.
- Kim, D., Lee, Y., & Kim, K. (2014). Development of Korean smartphone addiction proneness scale for youth. *PLoS ONE*, 9(5), e97920. <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0097920>
- Kobak, R. R., & Sceery, A. (1988). Attachment in late adolescence: Working models, affect regulation, and representations of self and others. *Child Development*, 59(1), 135-146.
- Kurtaran, G. T. (2008). İnternet Bağımlılığını Yordayan Değişkenlerin İncelenmesi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Mersin Üniversitesi. Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Kral, M. J., & Idlout, L. (2012). It's all in the family: Well-being among Inuit in Arctic Canada. In H. Selin & G. Davey (Eds.), *Happiness across cultures: Views of happiness and quality of life in non-Western cultures* (pp. 387–398). Springer.
- Kwon, H. Y., Lee, Y. K., Park, S. H., & Kim, J. H. (2013). The effects of social media on consumer behavior. *Journal of Marketing Research*, 50(3), 310-322. <http://dx.doi.org/10.1371/journal.pone.0083558>
- Levett-Jones, T., Lathlean, J., Maguire, J., & McMillan, M. (2007). Belongingness: A critique of the concept and implications for nursing education. *Nurse Education Today*, 27(3), 210–218. <https://doi.org/10.1016/j.nedt.2006.05.001>
- Liu, D., Yu, X., Wang, Y., Zhang, H., & Ren, G. (2014). The impact of perception of discrimination and sense of belonging on the loneliness of the children of Chinese migrant workers: A structural equation modeling analysis. *International Journal of Mental Health Systems*, 8, 52.
- Main, M., Kaplan, N., & Cassidy, J. (1985). Bebeklik, çocukluk ve yetişkinlikte güvenlik: Temsil düzeyine geçiş. *Çocuk Gelişimi Araştırmaları Derneği Monografileri*, 50, 66-104.

- Mallinckrodt, B. (2000). Psikoterapide bağlanma, sosyal yeterlilikler, sosyal destek ve kişilerarası süreç. *Psikoterapi Araştırması*, 10(3), 239-266. <https://doi.org/10.1093/ptr/10.3.239>
- Mavili, A., Kesen, N. F., & Daşbaşı, S. (2014). Aile Aidiyeti Ölçeği: Bir Ölçek Geliştirme Çalışması, *Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi*, Sayı (83),29-45.
- Mueller, C., & Haines, R. T. (2012). Adolescent perceptions of family connectedness and school belonging: Links with self-concept and depressive symptoms among gifted African American and Hispanic youth. *Gifted Children*, 5(2), 3–16.
- Nasır, Ş. (2013). *Origins of individual differences in the need to belong: The role of parental control* (Yüksek lisans tezi, Koç Üniversitesi Sosyal Bilimler ve Beşeri Bilimler Enstitüsü, İstanbul).
- Ögel, B. (1988). *Türk kültürünün gelişme çağları*, Türk Dünyası Araştırmaları Vakfı, İstanbul
- Özteke Kozan, D., Kavaklı, M., Ak, T., & Kesici, Ş. (2019). Akıllı telefon bağımlılığı, genel aidiyet ve mutluluk arasındaki ilişkilerin yapısal eşitlik modellemesiyle incelenmesi. *Klinik Psikiyatri Dergisi*, 22(2), 97-108. <https://doi.org/10.5505/kpd.2019.87587>
- Panova, T., & Carbonell, X. (2018). Is smartphone addiction really an addiction? *Journal of Behavioral Addictions*, 7(2), 252–259. <https://doi.org/10.1556/2006.7.2018.49>
- Parker, G., Tupling, H., & Brown, L. B. (1979). A parental bonding instrument. *British Journal of Medical Psychology*, 52(1), 1–10. <https://doi.org/10.1111/j.2044-8341.1979.tb02487.x>
- Pasternak, B., Ember, C. R., & Ember, M. (1997). *Sex, gender, and kinship: A cross-cultural perspective*. Prentice Hall.
- Ratan, Z. A., Parrish, A. M., Zaman, S. B., Alotaibi, M. S., & Hosseinzadeh, H. (2021). Smartphone addiction and associated health outcomes in adult populations: A systematic review. *International Journal of Environmental*

Research and Public Health, 18(22), 12257.
<https://doi.org/10.3390/ijerph182212257>

Sabuncuoğlu, O. & Berkem, M. (2006). Bağlanma Biçemi ve Doğum Sonrası Depresyon Belirtileri Arasındaki İlişki: Türkiye'den Bulgular. *Türk Psikiyatri Dergisi*, 17(4): 252-8.

Sargent, J., Williams, R. A., Hagerty, B., Lynch-Sauer, J., & Hoyle, K. (2002). Sense of belonging as a buffer against depressive symptoms. *Journal of the American Psychiatric Nurses Association*, 8(3), 120–129.
<https://doi.org/10.1067/mpn.2002.127290>

Sayın, Ö. (1990). *Aile Sosyolojisi*. Ege Üniversitesi Basımevi, İzmir.

Semerci, M., Bayram, M. N., & Koçak, O. (2023). Genç yetişkinlerin aile aidiyeti ve sosyal medya bağımlılığı ilişkisinde yalnızlığın aracı rolü. *Sosyolojik Bağlam*, 4(3), 273-288. <https://doi.org/10.52108/2757-5942.4.3.4>

Şata, M., Çelik, İ., Ertürk, Z., & Taş, U. E. (2016). Akıllı telefon bağımlılığı ölçeği'nin (ATBÖ) Türk lise öğrencileri için uyarlama çalışması. *Journal of Measurement and Evaluation in Education and Psychology*, 7(1), 156-169. <https://doi.org/10.21031/epod.95432>

Şentürk, D. Ü. (2008). Aile Kurumuna Yönelik Güncel Riskler. *Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi*, 14(14), 7-32. <https://doi.org/10.21560/spcd.65610>

Şentürk, A. (2023). *Üniversite öğrencilerinin dijital bağımlılık düzeyi ile aile aidiyeti arasındaki ilişkinin incelenmesi: İstanbul örneği* (Yüksek lisans tezi, İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi, İstanbul).

Soysal, A. Ş., Ergenekon, E., & Aksoy, E. (1999). Yenidoğan döneminde hastanede uzun süreli tedavi görmeyen bağlanma örüntüsü üzerine etkileri: Bir olgu sunumu. *Klinik Psikiyatri*, 2, 266–270.

Soyöz-Semerci, Ö. U., & Balcı, E. V. (2020). Lise öğrencilerinde dijital oyun bağımlılığı üzerine bir alan araştırması: Uşak örneği. *Journal of Humanities and Tourism Research*, 10(3), 538-567.

Stockard, J. (2002). *Society and the individual: The sociology of social problems*. McGraw-Hill.

- Stone, L. (1977). *The family, sex, and marriage in England, 1500-1800*. New York: Harper and Row.
- Sümer, N., & Şendağ, M. A. (2009). Orta çocukluk döneminde ebeveynlere bağlanma, benlik algısı ve kaygı. *Türk Psikoloji Dergisi*, 24(63), 86-101. <http://www.turkpsikolojidergisi.com/PDF/TPD/63/86-101.pdf>
- Şen, M. A., Menteş, N., & Kurt, M. E. (2022). Üniversite öğrencilerinin akıllı telefon bağımlılıkları ve baş ağrısı ile ilişkisi. *Mecmua*. <https://doi.org/10.32579/mecmua.1168802>
- Thompson, R. A. (1999). Early attachment and later development. In J. Cassidy & P. R. Shaver (Eds.), *Handbook of attachment* (pp. 265-286). Guilford Press.
- Timur, S. (1972). *Türkiye’de aile yapısı*. Hacettepe Üniversitesi Yayınları.
- Türkiye İstatistik Kurumu. (2021, Ekim 4). *TÜİK haber bülteni 2021: Hane halkı bilişim teknolojileri kullanım araştırması*. Türkiye İstatistik Kurumu. [https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Hanehalki-Bilisim-Teknolojileri-\(BT\)-Kullanim-Arastirmasi-2021-37437](https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Hanehalki-Bilisim-Teknolojileri-(BT)-Kullanim-Arastirmasi-2021-37437)
- Yıldırım, A., & Şimşek, H. (2011). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Seçkin Yayıncılık.
- Yıldız, S., & Yıldız, R. (2021). Nomofobi alanında yapılmış tezlerin sistematik derlemesi: 2017-2020. *Sosyal Bilimlerde Sistematik Derleme 2*, 43-72.
- Young, K. (1999). Internet addiction: Symptoms, evaluation, and treatment. In L. VandeCreek & T. Jackson (Eds.), *Innovations in clinical practice: A source book* (Vol. 17, pp. 19-31). Professional Resource Press.
- Yüksel, M. Y., Çini, A., & Yasak, B. GENÇ YETİŞKİNLERDE SOSYAL MEDYA BAĞIMLILIĞI, YALNIZLIK VE YAŞAM DOYUMU ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ. *Atatürk Üniversitesi Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Dergisi*, (40), 66-85.
- Ziyalar, A. (1999). *Sosyal Psikiyatri*. İlaveli 2. Baskı, İstanbul: Yüce Yayınevi, 105- 127.

EKLER

EK 1- Ölçek İzinleri

Ölçek İzni ➔ Gelen kutusu ★

 ben 16 Eki 2023
alıcı:

Kadir Hocam merhaba,
Öncelikle kendimi tanıtayım; ben Kübra Yıldız. İstanbul Üniversitesi Psikoloji Bölümü mezunuyum, şu anda da Sabahattin Zaim Üniversitesi Aile Danışmanlığı ve Eğitimi bölümünde yüksek lisans yapmaktayım. 'Akıllı Telefon Bağımlılığı İle Aileye Duyulan Aidiyet İlişkisinin İncelenmesi' ile ilgili bir tez hazırlamak ve ölçeğinizden yararlanmak istiyorum. Bunun için izninize ihtiyacım var. Tarafınızca uyarlanan Akıllı Telefon Bağımlılığı(Erişkinler İçin) Ölçeğini yüksek lisans tezimde kullanmak istiyorum.

Saygılarımla

 Kadir Demirci 18 Eki 2023
alıcı: ben

Merhaba ölçeğimizi etik kurulu alınmış çalışmanızda atıf yaparak kullanmanızda hiçbir mahsur bulunmamaktadır. Kolaylıklar dilerim iyi çalışmalar.

Doç.Dr. Kadir Demirci

iPhone'umdan gönderildi

Ölçek İzni

Gelen kutusu

ben 16 Eki 2023

alıcı: aliyemavili

Aliye Hocam merhaba,
Öncelikle kendimi tanıtayım; ben Kübra Yıldız. İstanbul Üniversitesi Psikoloji Bölümü mezunuyum, şu anda da Sabahattin Zaim Üniversitesi Aile Danışmanlığı ve Eğitimi bölümünde yüksek lisans yapmaktayım. 'Akıllı Telefon Bağımlılığı İle Aileye Duyulan Aidiyet İlişkisinin İncelenmesi' ile ilgili bir tez hazırlamak ve ölçeğinizden yararlanmak istiyorum. Bunun için izninize ihtiyacım var. Tarafınızca hazırlanan Aile Aidiyet Ölçeğini yüksek lisans tezimde kullanmak istiyorum.

Saygılarımla

Aliye MAVİLİ 16 Eki 2023

alıcı: ben

Sevgili Hatice aile aidiyet ölçeğimizi çalışmanızda kullanabilirsiniz. Başarılar diliyorum . Sevgilerimle.

iPhone'umdan gönderildi

> Hatice Kübra Yıldız

> [Redacted] > şunları yazdı (16 Eki 2023 15:16):

>

>

EK 2. ÖLÇEKLER

21:41 📶 📶 43

< 📄 🗑️ ✉️ ⋮

Gönderen: Aliye Mavili ➤
Gönderildi: 18 Ekim 2023 Çarşamba 10:59
Kime: Ceyhan ÖZER
Konu:

GÖRÜNÜM Dikkatli olun! E-posta ekleri virüs içeriyor olabilir. Düzenlemeniz gerekiyorsa, Korunmuş Görünüm

Sorular	Hiç katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Tamamen katılıyorum
1. Aileme güçlü bir şekilde bağlılık hissediyorum.					
2. Ailemde hayır deme hakkımız hep korunur.					
3. Ailemin önemli bir parçasıyım.					
4. Ailemin beni desteklediğini hissediyorum.					
5. Ailemde birçok kişi benim için bazı zevklerden vazgeçmez.					
6. Ailemde kendimi değerli hissediyorum.					
7. Ailemin bana güvendiğini hiç hissetmedim.					
8. Ailemin bana saygı gösterdiğini hep görmüşümdür.					
9. Ailemde kararları birlikte almamız.					
10. İhtiyaç içinde ve hasta olduğumda ailem hemen destek olur.					
11. Ailemle birlikte zaman geçirebiliyoruz.					
12. Kendimi evimde ve ailemle birlikte mutlu hissetmiyorum.					
13. Sevgi ve hoşgörü ailemin önemli bir parçasıdır.					
14. Ailem bana özen gösterir.					
15. Bende aileme özen gösteririm.					
16. Ailemde eleştiri hakkımız özenle korunur.					
17. Bir daha dünyaya gelsem aynı ailede doğmak isterdim.					

iPhone'undan gönderildi

Akıllı Telefon Bağımlılığı Ölçeği (Türkçe Formu)

	Kesinlikle hayır	Hayır	Kısmen hayır	Kısmen evet	Evete	Kesinlikle evet
1 Akıllı telefon kullanım sebebiyle planlanmış işlerimi yetiştiremiyorum.	1	2	3	4	5	6
2 Akıllı telefon kullanım sebebiyle sınıfta, ödev yaparken veya çalışırken konsantre olmakta güçlük çekiyorum	1	2	3	4	5	6
3 Aşırı akıllı telefon kullanımına bağlı baş dönmesi ya da bulanık görme yaşıyorum.	1	2	3	4	5	6
4 Akıllı telefon kullanırken bileklerimde ya da boynumun arkasında ağrı hissediyorum.	1	2	3	4	5	6
5 Aşırı akıllı telefon kullanımı sebebiyle yeterli uyukumu alamıyorum ve kendimi yorgun hissediyorum	1	2	3	4	5	6
6 Akıllı telefon kullanırken sakinleşiyor ve rahatlıyorum	1	2	3	4	5	6
7 Akıllı telefon kullanırken kendimi keyifli ve coşkulu hissediyorum.	1	2	3	4	5	6
8 Akıllı telefon kullanırken kendimi güvende hissediyorum.	1	2	3	4	5	6
9 Akıllı telefon ile stresten kurtulmak mümkündür.	1	2	3	4	5	6
10 Akıllı telefon kullanmaktan daha eğlenceli bir şey yoktur.	1	2	3	4	5	6
11 Akıllı telefonum olmazsa hayatım bomboş olur.	1	2	3	4	5	6
12 Kendimi en çok akıllı telefon kullanırken özgür hissediyorum.	1	2	3	4	5	6
13 Akıllı telefon kullanmak hayatımdaki en eğlenceli şeydir.	1	2	3	4	5	6
14 Akıllı telefonumun olmamasına dayanmam.	1	2	3	4	5	6
15 Akıllı telefonum elimde değilken kendimi sabırsız ve sinirli hissediyorum.	1	2	3	4	5	6
16 Kullanmadığım zamanlarda bile aklımda akıllı telefonum var.	1	2	3	4	5	6
17 Günlük hayatımı büyük ölçüde etkilese bile akıllı telefonumu kullanmaktan asla vazgeçmem.	1	2	3	4	5	6
18 Akıllı telefonumla meşgul iken rahatsız edilmek beni sinirlendirir.	1	2	3	4	5	6
19 Tuvalete acilen gitmek zorunda olsam bile akıllı telefonumu yanıma alırım.	1	2	3	4	5	6
20 Akıllı telefon aracılığıyla daha fazla insanla tanışmak harika bir duygudur.	1	2	3	4	5	6
21 Akıllı telefondaki arkadaşlarımla olan ilişkilerimin gerçek yaşamdaki arkadaşlarımla olan ilişkilerimden daha samimi olduğunu düşünüyorum	1	2	3	4	5	6
22 Akıllı telefonumu kullanamamak bir arkadaşımı kaybetmek kadar acı verici olabilir.	1	2	3	4	5	6
23 Akıllı telefonumdaki arkadaşlarımla, gerçek hayattaki arkadaşlarıma göre beni daha iyi anladıklarını düşünüyorum.	1	2	3	4	5	6
24 İnsanların Twitter ya da Facebook'taki konuşmalarını kaçırmamak için akıllı telefonumu sürekli kontrol ederim.	1	2	3	4	5	6
25 Twitter ya da Facebook gibi sosyal ağları uyanır uyanmaz kontrol ederim.	1	2	3	4	5	6

26 Akıllı telefondaki arkadaşlarımla zaman geçirmeyi gerçek yaşamdaki arkadaşlarımla ya da diğer aile bireyleriyle zaman geçirmeye tercih ediyorum.	1	2	3	4	5	6
27 Diğer insanlara sormaktansa akıllı telefonumdan araştırmayı tercih ederim.	1	2	3	4	5	6
28 Akıllı telefonumun bataryası tam doluyken bile bir gün gitmez.	1	2	3	4	5	6
29 Akıllı telefonumu planladığımdan daha fazla kullanıyorum.	1	2	3	4	5	6
30 Akıllı telefonumu kullanmayı bıraktıktan hemen sonra yine kullanma ihtiyacı hissediyorum	1	2	3	4	5	6
31 Akıllı telefonumu kullanma süremi kısaltmayı defalarca denedim fakat her defasında başarısız oldum.	1	2	3	4	5	6
32 Akıllı telefon kullanma süremi kısaltmam gerektiğini hep düşünüyorum	1	2	3	4	5	6
33 Çevremdeki insanlar akıllı telefonumu çok fazla kullandığını söylüyorlar.	1	2	3	4	5	6

Not: Yazarların izni olmaksızın her türlü kullanımı eser sahipliğinden doğan hakların ihlalini oluşturur ve etik değildir.

ÖZ GEÇMİŞ

Hatice Kübra YILDIZ

A. EĞİTİM

Lisans: İstanbul Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, Psikoloji Bölümü, 2016

B. MESLEKİ DENEYİM.

2016'dan beri Diyarbakır'da klinikte danışan görmekteyim ve çeşitli özel eğitim kurumlarında danışmanlık yapmaktayım.